

LIITE 1

KAIKKI TOIMENPITEET KOKONAISUUDESSAAN 1.A.1-3.K.89

**RESURSSIVIISAS
PORI**

SISÄLLYSLUETTELO

1.A.	Muutosjohtamisen toimenpiteet	2
1.B.	Hankintojen toimenpiteet	7
1.C.	Rakentamisen toimenpiteet	11
1.D.	Kaupunkisuunnittelun ja maankäytön toimenpiteet	15
1.E.	Luonnonvarojen ja luonnon monimuotoisuuden toimenpiteet	19
2.F.	Arjen kiertotalouden toimenpiteet	23
2.G.	Ympäristöosaamisen toimenpiteet	27
2.H.	Liikkumisen toimenpiteet	32
3.I.	Kiertotalouden liiketoiminnan toimenpiteet	35
3.J.	Uusiutuvan energian toimenpiteet	37
3.K.	Yhteistyön toimenpiteet	40

Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan toimenpiteet on jaoteltu kolmeen ryhmään niiden nykytilanteen mukaan vuonna 2023. Ryhmittely esitetään väreillä toimenpide-esittelyjen aikataulun yhteydessä. Toimenpiteiden valmistumisvuosi on viimeistään 2030 ellei toisin mainita.

Uusi

Ryhmän toimenpiteet ovat täysin uusia ja ne on kehitetty tiekarttatyön aikana. Toimenpiteissä ei ole tehty aikaisempaa taustatyötä tai sitä on ollut vähäisesti.

Kehitteillä

Ryhmän toimenpiteitä on edistetty joissain määrin jo ennen tiekarttatyötä. Toimenpiteen sitominen osaksi tiekarttaa saattaa olla keskeisessä roolissa toiminnan jatkumisen tai kehittymisen kannalta tai vain sen esille tuomista. Toimenpiteen taustalla oleva toiminta voi olla kehitteillä tai käynnissä, mutta siihen kirjatut uudet asiat aloitetaan aikataulun mukaisesti.

Toimintatapa
tai meneillään

Tiekarttatyön tarkoitus on tuoda esille myös jo olemassa olevaa kestävyystyötä Porissa. Ryhmän toimenpiteitä on edistetty jo ennen tiekarttaa sekä tiekartasta riippumatta tai ne ovat kiinteä osa kaupungin toimintaa.

1.A. MUUTOSJOHTAMISEN TOIMENPITEET

Toimenpide 1.A.1 Toimiala- ja yksikkökohtaiset kestävyyden koulutustarpeet sekä muutosagenttitoiminta	Tavoitetilä Muutosjohtaminen	Aikataulu Alkaen 2025 uusi	
	Vastuutahot Konsernipalvelut, kaikki toimialat ja yksiköt		
Toimenpiteen päämäärä: Systeminen muutos vaatii ajantasaista kestävyysosaamista ja elinikäistä oppimista sekä hyvien käytäntöjen jalkauttamista. Muutosagenttitoiminnan konseptointi ja käynnistäminen kestävyysosaamisen vahvistamiseksi toimialoitain ja yksiköittäin.			
Toimenpiteen kuvaus: Selvitys kestävyysaiheiden koulutustarpeesta, muutosagenttitoiminnan konseptointi ja käynnistäminen. Koulutustarpeet huomioidaan toimialojen vuosittain laatimissa koulutussuunnitelmissa. Muutosagenttitoiminnan tavoitteena on jalkauttaa kestävä kehitys teoriasta käytäntöihin.			
Miksi tärkeää: Kaupungin henkilöstön rooli kestävä kasvun kaupungin rakentamisessa on ratkaiseva.			
Mittari: Toteutuneet aiheen koulutukset, muutosagenttitoiminnan teot.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.	Strategia: Vastuullisuus - Hiilikädenjäljen lisääminen, Osaava, hyvinvoiva ja innostunut henkilöstö.	

Toimenpide 1.A.2 Sitoutuminen kansalliseen Kiertotalouden green deal -sopimukseen	Tavoitetilä Muutosjohtaminen	Aikataulu Alkaen 2024 uusi	
	Vastuutahot Kaupungin johto, Elinvoima- ja ympäristötoimiala, Tekninen toimiala, Konsernipalvelut		
Toimenpiteen päämäärä: Sitoutua kaupunkina kansalliseen Kiertotalouden green deal -sopimukseen ja valita kaupungille sopivat tavoitteet ja toimenpiteet. Sopimus valmistuu vuoden 2023 lopussa.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kaupunki on sitoutunut osallistumaan Kiertotalouden green dealin valmisteluun ja skenaariotyöhön (2022-2023), jossa Ympäristöministeriön ja Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmistellaan kansallinen Kiertotalouden green deal -sopimus. Mikäli toimenpidekokonaisuudesta löytyy sellaisia toimia ja tavoitteita, joihin Porin kaupunki voi sitoutua, niin myös tehdään. Alueellisesti valmistelutyössä on ollut mukana ja yhteistyössä myös Satakuntaliitto. Kiertotalouden green deal -sopimukseen liittyvään valmisteluun osallistuminen on linkittynyt osaksi Porin resurssiviisasta kiertotalouden tiekarttatyötä.			
Miksi tärkeää: Kansalliseen Kiertotalouden green deal -sopimukseen sitoutuminen mahdollistaa kiertotalouden edelläkävijyyden tavoittelun sekä sen osoittamisen ja esimerkillä johtamisen.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta, 2024.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut kiertotalouteen.	

Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.A.3 Koko Porin resurssiviisas kehityskuva ja rakennemalli	Tavoitetila Muutosjohtaminen	Aikataulu Alkaen 2025 uusi	
	Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja resurssiviisaita elämäntapoja sekä yritysten sijoittumista tukeva palvelurakenne ja liikennejärjestelmä.			
Toimenpiteen kuvaus: Inventoidaan kaavavaranto ja kunnallisteknisen verkoston ulottuvuus, selvitetään ikärakenteen vaikutus nykyisten asuntoalueiden tarjolle tulevaan rakennuskantaan, osoitetaan vihreää siirtymää tukevan yritystoiminnan alueet, optimoidaan palveluverkon kehitys ja suunnitellaan tavoitteet kaavoitukselle ja muille ohjaukskeinoille viisaan liikkumisjärjestelmän näkökulmasta raamina sini-viherrakennemalli.			
Miksi tärkeää: Olemassa olevan rakenteen tehokas hyödyntäminen ja uusiokäyttö ovat olennainen osa resurssiviisaasti toimivaa kaupunkia, joka säästää taloudellisia resursseja ja luontoa sekä aiheuttaa vähemmän päästöjä.			
Mittari: Kehityskuva on valmis.			
Arvio budjetista: 100 000 €	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9, Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Kasvava Pori - Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus - Hiilikädenjäljen lisääminen, Digitalisaatio - Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta.	

Toimenpide 1.A.4 Omistajaohjauksen sisällöllinen ohjaaminen	Tavoitetila Muutosjohtaminen	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä	
	Vastuutahot Porin kaupunki ja Strategiset yhtiöt, Omistajaohjaus- ja rahoitusyksikkö, Elinvoima- ja ympäristötoimiala		
Toimenpiteen päämäärä: Päämääränä juurruttaa kiertotalousajattelua myös Porin kaupungin strategiaan yhtiöihin. Tilinpäätösraportoinnin yhteydessä strategisilta yhtiöiltä pyydetään selvitykset myös kiertotalouden ja muun kestävän kehityksen toteutumisen osalta. Selvityksillä on yhteys tiekartan raportointiin.			
Toimenpiteen kuvaus: Omistajaohjauksella kaupunki voi vaikuttaa strategisten yhtiöidensä toimintaan. Yhtiöitä koskevat odotukset kirjataan omistajapoliittisiin linjauksiin. Toimenpiteen tarkoituksena on, että Porin kaupunki vaikuttaa kiertotalouden ja resurssiviisaiden periaatteiden toteutumiseen strategisissa yhtiöissään. Näitä ovat Länsirannikon Koulutus Oy, Porin Energia Oy, Porin Linjat Oy, Porin Satama Oy, Porin Toimitilat Oy, Porin YH-Asunnot Oy, Prizztech Oy, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy, Suisto Kiinteistöt Oy ja Keräämö Oy.			
Miksi tärkeää: Kiertotalouden mahdollisimman laaja toteutuminen vaatii toimintamallien jalkauttamista myös varsinaisen kaupunkiorganisaation ulkopuolelle. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Vastuullisuus - Hiilikädenjäljen lisääminen, Yhteiskuntavastuu. Digitalisaatio - Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta.	

 Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.A.5 Kiertotalouden tietokartan indikaattorit, seuranta ja raportointi	Tavoitetila Muutosjohtaminen	Aikataulu Alkaen 2023 uusi
	Vastuutahot Elinvoima- ja ympäristötoimiala, Konsernipalvelut, Tietohallintoyksikkö	
<p>Toimenpiteen päämäärä: Kestävä kehitys ja tiedolla johtaminen kuuluvat yhteen. Kiertotalouden ja resurssi- ja osaamisen mittaaminen ei ole aina suoraviivaista. Sen kehittäminen on kuitenkin tärkeää, sillä laadukkaan tiedon avulla tehdään kehitys näkyväksi ja olemassa olevasta tiedosta arvokasta. Toimenpiteen tavoitteena on selvittää parhaita tapoja arvioida ja mitata niin laadullisesti kuin määrällisesti tietokartan tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista sekä vaikuttavuutta. Toisena tavoitteena on kartoittaa tietämystä siitä, mitä kestävyysasioihin liittyvää määrällistä tietoa kaupungilla jo on sekä arvioida, onko tiedon kohteisiin, laatuun tai muotoon liittyviä kehitystarpeita. Tietoa saattaa olla esimerkiksi ruokahävikistä, hankinnoista ja energiankulutuksesta. Toimenpide voi linkittyä myös myöhemmin laadittavaan digistrategiaan.</p>		
<p>Toimenpiteen kuvaus: Tietokartan etenemistä ja toteutumista arvioidaan joka tapauksessa vuosittaisen raportoinnin yhteydessä. Osa toimenpiteistä on hankalasti mitattavissa, joten mittaroinnin tai muun seurannan johdonmukainen kehittäminen on tärkeää. Työssä on huomioitava mahdollisuuksien mukaan myös erilaisia ristikkäisvaikutuksia. Samalla tietokartan edistymisen indikoimisessa on olennaista, että pyritään tiedon tuottamisen helpouteen ja selkeyteen. Tiedon keräämiseen ja analysointiin käytetyt resurssit pyritään suhteuttamaan niistä saatavaan hyötyyn. Mittarointi ja muu seuranta on mahdollisimman yhdenmukaista, yhteydessä talouden raportointiin ja sen suunnittelussa huomioidaan hyvät kansalliset edelläkävijäesimerkit. Tietokartan indikaattorit, seuranta ja raportointi linkittyy Resurssi- ja osaamisen Pori -sivustoon.</p>		
<p>Miksi tärkeää: Tiedolla johtaminen edellyttää tiedon laadukasta keräämistä ja käyttöä. Etenemisen näkyväksi tekeminen tukee myös tietokartan jalkauttamista. Ilman tavoitteiden ja toimenpiteiden mittarointia/seuranta ja raportointia tietokartan hyödyt voivat jäädä piiloon.</p>		
<p>Mittari: Toteutunut vuosittainen raportointi ja mitattavuuden kehittäminen.</p>		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheiden edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.	Strategia: Digitalisaatio – Johdamme Porin ajantasaisen tiedon pohjalta.

Toimenpide 1.A.6 Resurssi- ja osaamisen kierrättämisen tietokartan edistämisen vakiinnuttaminen	Tavoitetila Muutosjohtaminen	Aikataulu Alkaen 2023 uusi
	Vastuutahot Elinvoima- ja ympäristötoimiala	
<p>Toimenpiteen päämäärä: Resurssi- ja osaamisen yhteiskunnan edistäminen on pitkä prosessi, joka vaatii huomiointia myös CIRCWASTE-hankkeen loppumisen jälkeen. Prosessin jatkuvuus varmistetaan riittävällä henkilöresurssilla. Toimialat suuntaavat toimintaansa tietokartassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamiseksi annettujen talousarviokohderyhmien puitteissa.</p>		
<p>Toimenpiteen kuvaus: Resurssi- ja osaamisen kierrättämisen tietokartta 2030 on työkalu resurssi- ja osaamisen vakiinnuttamiseksi Porissa ja sen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumiseksi tarvitaan jatkuvuutta ja riittävää henkilöresurssia. Työtä koordinoi ja raportoi vastuuta-hoilta saadun tiedon perusteella Elinvoima- ja ympäristötoimiala. Varsinaisesta jalkautumisesta, tietokartasta viestimisestä sekä sen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta vastaa kaupungin johto, jokainen kaupungin yksikkö ja vastuutahoiksi nimetyt muut sidosryhmät. Tietokartan osalta Elinvoima- ja ympäristötoimiala kokoaa kaikkien vastuutahojen ilmoittamat osuudet raportoinnista ja valmistelee raportin kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle. Jatkuvan raportoinnin ja samalla työn näkyväksi tekemisen tärkein työkalu on resurssi- ja osaamisen.pori.fi -sivusto. Sivuston ajantasaisuudesta huolehtii toimenpiteiden osalta vastuutahot ja kokonaisuuden osalta Elinvoima- ja ympäristötoimiala.</p>		
<p>Miksi tärkeää: Kestävä kehitys on merkittävässä roolissa Porin kaupunkistrategiassa, kuten myös Resurssi- ja osaamisen kierrättämisen tietokartta 2030. Tietokartta on työkalu vastuullisuustyön vakiinnuttamiseksi Porissa ja sen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumiseksi tarvitaan jatkuvuutta sekä riittävää henkilö- ja taloudellista resurssia.</p>		
<p>Mittari: Koordinointiin tarvittavat resurssit vakiinnutettu.</p>		
Arvio budjetista: Talousarviokehityksen sisällä. Toimenpiteiden mahdollisesti tarvitsema talousarviokohderyhmien ulkopuolinen rahoitus käsitellään erikseen vuosittaisten talousarvioprosessien yhteydessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Vastuullisuus - Hiilikädenjäljen lisääminen, Toteutamme resurssi- ja osaamisen edistävää kierrättämisen tietokarttaa.

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.A.7 Alueellisen kierrätysasteen arviointi, nostaminen ja yhteistyö	Tavoitetila Muutosjohtaminen	Aikataulu Alkaen 2025 uusi
	Vastuutahot Keräämö Oy, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Kehittää tiedolla johtamista, paikallista seurantadataa ja viestintää sekä nostaa jätteiden kierrätysastetta.		
Toimenpiteen kuvaus: Kehitetään yhteistyötä jätehuoltoviranomaisen ja Keräämö Oy:n välillä kierrätysdatan parantamiseksi. Asetetaan yhteisiä paikallisia välitavoitteita kansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kerätään vuosittain jättejakeista vertailukelpoista tietoa ja viestitään tuloksista. Vuosittaisten erilliskerättyjen jättejakeiden keräysmäärän lisäksi voidaan toteuttaa esimerkiksi yksittäisiä sekajätteen koostumuksen tutkimuksia. Selvitetään mahdollisuuksia TKI- ja oppilaitosyhteistyöhön. Samalla voidaan selvittää mahdollisuuksia myös uudelleenkäyttöön päätyvän tavarain määrän arviointiin.		
Miksi tärkeää: Kansallisten kiertotaloustavoitteiden saavuttaminen (yhdyskuntajätteen kierrätysaste 57 %) on tärkeä ja iso urakka. Yhteistyö sekä laadukas data luovat toimivan pohjan kierrätysasteen nostamiselle paikallistasolla. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jättesuunnitelmaa vuoteen 2027 .		
Mittari: Erilliskerättyjen jättejakeiden kierrätysaste, sekajätteen koostumustutkimukset		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheiden edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut kiertotalouteen.

Toimenpide 1.A.8 Tunnistetaan resurssiviisauden verkostot	Tavoitetila Muutosjohtaminen	Aikataulu 2025 kehitteillä
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Resurssiviisauden lisäämiseen tähtäävät olemassa olevat ja keskeiset verkostot tunnistetaan. Yhteistyöllä lisätään teemojen näkyvyyttä ja alueellista osaamista sekä viestinnän vaikuttavuutta.		
Toimenpiteen kuvaus: Ylläpidetään olennaisten Satakunnan resurssiviisauden verkostojen yhteyshenkilöiden listausta ja mahdollistetaan oman ryhmän ilmoittaminen listalle. Tietoisuus muiden ryhmien toiminnasta ja teemakohtainen yhteistyö luo vaikuttavuutta. Jokaisella ryhmällä on oma näkökulma, tavoite ja kohderyhmä. Satakunnan resurssiviisauden asiantuntija- ja neuvontaverkoston ryhmät voivat olla nimitettyjä, rajoitettuja tai avoimia. Verkostot ja yhteistyöryhmät sekä uutiskirjeet jakavat ja/tai vastaanottavat tietoa kestävän kehityksen alueellisista teemoista. Pohjatyötä on tehty Circwaste-osahankkeessa C.11. (A platform to enhance resource efficiency among public and private actors - Satakunta expert and advisory network).		
Miksi tärkeää: Yhteistyö lisää teemojen näkyvyyttä ja alueellista osaamista sekä viestinnän vaikuttavuutta. Tietoisuus muiden ryhmien toiminnasta ja teemakohtainen yhteistyö voi lisätä resurssiviisautta ja toiminnan vaikuttavuutta.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen		
Arvio budjetista: Sisältyy nykyiseen talousarviokehukseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Vastuullisuus - Hiilikädenjäljen lisääminen, Osaava, hyvinvoiva ja innostunut henkilöstö.

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

1.B HANKINTOJEN TOIMENPITEET

Toimenpide 1.B.9 Kestävien hankintojen toimintamalli	Tavoitetila Hankinnat	Aikataulu 2026 kehitteillä ●
Vastuutahot Toimialojen johtoryhmät, Talous- ja hallintoyksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
<p>Toimenpiteen päämäärä: Hankinnat nähdään osana muutosjohtamista. Operatiiviseen toimintaan on luotu ohjeistus siitä, mitä kaupunkistrategian mukaiset kestävät hankinnat ovat ja miten niitä edistetään hankintakategoriottain. Hankintojen vaikutukset huomioidaan laajemmassa yhteiskunnallisessa mittakaavassa. Kestävien hankintojen, kuten resurssiviisaan kiertotalouden, vähähiilisyys- ja luonnonvarojen kestävän käytön näkökulmasta merkittävimmät hankintakategoriat ovat tunnistettuja. Kehittämisen kärkinä ovat sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen ja elinkeinopoliittinen kestävyys. Kestävien hankintojen toimintamalli mahdollistaa laajan kestävyysosaamisen kaikille hankintoja tekeville.</p> <p>Toimenpiteen kuvaus: Kestävien hankintojen toimintamalli luodaan huomioiden etenkin sen käyttö potentiaalisimmissa eli kestävyysnäkökulmien puolesta vaikuttavimmissa hankintaluokissa. Hankintojen kategorisoinnin kautta se edistää kestävyttä kaikissa hankinnoissa. Toimintamalli huomioi hankintojen aikataulutuksen merkityksen. Kestävien hankintojen kehittämistä jatketaan moniammatillisesti. Seurannan, ohjauksen ja viestinnän osalta selvitetään ostolaskudatasta saatavia tietoja liittyen esimerkiksi hankintojen hiilijalanjälkilaskelmiin (Hankintapulssi). Kehityksessä olevaa hankintatyökalua hyödynnetään toimintamallityössä ja hankintoja tekevien työntekijöiden kestävyysosaamista lisätään. Yhteistyön tuloksena on kestävien hankintojen suunnittelun ja seurannan malli, joka on osa strategista suunnittelua ja jota myös toteutetaan. Toimintamallin vakiinnuttua syntyneitä kokemuksia hyödynnetään ja toimintamallia kehitetään edelleen. Kestävien hankintojen toimintamallin pohjatyönä on osallistuttu KEINO-osaamiskeskuksen koulutuksiin: sosiaalisesti kestävät hankinnat -akatemia, vähähiiliset hankinnat -akatemia, kiertotaloushankinnat -akatemia. Lisäksi on tehty yhteistyötä Circwaste - kohti kiertotaloutta -hankkeen kanssa, jossa on selvitetty ympäristönäkökulmia 15 hankintaan ja kehitetty Resurssiviisaan hankintatyökalun demoa. Porin strategiassa 2030 on määritetty, että kestävässä hankinnoissa otetaan huomioon yhteiskunnalliset vaikutukset ympäristövastuun, sosiaalisen vastuun, taloudellisen vastuun ja elinkeinopoliittisen vastuun kautta. Tämän lisäksi Reilun kaupan kaupunkina Pori edistää hankintojen eettisyyttä.</p>		
<p>Miksi tärkeää: Julkisilla hankinnoilla on suuri merkitys kestävämmän ja resurssiviisaamman yhteiskunnan luomisessa. "Ekologisesti kestävässä hankinnoissa huomioidaan tuotteen ja palvelun koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset. Ympäristöystävällisistä hankinnoista on useita onnistuneita esimerkkejä hiilijalanjäljen ja kiertotalouden osalta" (Valtiovarainministeriö 2020). Päästövähennyksen näkökulmasta tärkeimmiksi hankintakategorioiksi on määritelty rakennusten energiantuotanto, rakentaminen, matkustaminen ja kuljetukset, elintarvikkeet, majoitus- ja ravitsemuspalvelut, koneet, laitteet, kalusto, ja näiden korjaukset, puhtaanapito- ja pesulapalvelut, puhdistusaineet, elektroniikka, tekstiilit, huonekalut ja ajoneuvot (Kalimo et al. 2021). Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027.</p>		
<p>Mittari: Potentiaalisimmat hankintakategoriat on tunnistettu. Kestäviä hankintoja pystytään seuraamaan. Suunnitelmiin on asetettu kestävään kehitykseen liittyvät tavoitteet ja niiden toteutumista seurataan.</p>		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheiden edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Vastuullisuus – Yhteiskuntavastuu ja kestävät hankinnat, Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta.

Toimenpide 1.B.10 Vaikuttavista hankinnoista viestiminen	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu Alkaen 2025 uusi
	Vastuutahot Talous- ja hallintoyksikkö, Viestintäyksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Infrayksikkö, Tilayksikkö / muu hankinnan tekevä yksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Viestintää kehitetään kestävien hankintojen, kuten resurssiviisaan kiertotalouden, vähähiilisuuden ja luonnonvarojen kestäväen käytön näkökulmasta vaikutuksiltaan merkittävempien hankintaluokkien hankinnoista. Kestävästä hankinnosta viestimiseksi luodaan viestintäsuunnitelma. Lisätään tietoisuutta kaupungin hankintojen kestävyysvaikutuksista ja yhteiskuntavastuun toteutumisesta hankinnoissa.		
Toimenpiteen kuvaus: Viestintäsuunnitelmassa määritetään vaikutuksiltaan merkittävimpien hankintaluokkien ja projektien osalta esimerkiksi viestittävät asiat ja kohderyhmät. Viestintäsuunnitelman kohdentaminen merkitykseltään vaikuttaviin hankintoihin tuo realistisen ja läpinäkyvän näkymän julkisten hankintojen mahdollisuuksiin vaikuttaa kestävyysmurrokseen. Viestintäsuunnitelmalla varmistetaan ympäristö- ja vastuullisuusviestinnän sujuvuus ja laatu, kuten toimintamalli, periaatteet sekä sitä kautta esimerkiksi viherpesuun viittavan sisällön välttäminen. Viherpesulla tarkoitetaan tässä yhteydessä tehdyn ympäristöteon mittakaavan korostumisesta virheellisesti suhteessa hankintojen ympäristövaikutusten kokonaiskuvaan sekä siitä aiheutuvaa ja mahdollisesti harhaanjohtavaa mielikuvaa. Pienistäkin teoista tulee yhdessä iso ja merkityksellinen virta, niiden osalta viestinnän kärkeä kannattaa kuitenkin pohtia, niistä voidaan viestiä osana kokonaisuutta tai uutta toimintatapaa. Viestintäsuunnitelmaa noudattamalla pyritään kertomaan kaupunkistrategiassa määritellyn yhteiskuntavastuun toteutumisesta erityisesti vaikutuksiltaan merkittävässä hankinnoissa.		
Miksi tärkeää: Pori 2030 -strategiaa toteutetaan hankintojen avulla. Julkisilla hankinnoilla on vaikuttavuutta kestävämmän ja resurssiviisaamman yhteiskunnan luomisessa ja Pori haluaa tulla tunnistetuksi kestävyiden arvojohtajana. Esimerkiksi Circwaste-hankkeen asukaskyselyn perusteella vaikuttaa siltä, etteivät porilaiset ole tietoisia siitä, onko Pori kiertotalouden edelläkävijä.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.		
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 12 Vastuullista kuluttamista, 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.	Strategia: Vastuullisuus – Hiilikädenjäljen lisääminen, Yhteiskuntavastuu ja kestävät hankinnat.

Toimenpide 1.B.11 Edistetään kestävä kehityksen liiketoimintaa julkisilla hankinnoilla	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu 2023–2026 kehitteillä
	Vastuutahot Talous- ja hallintoyksikkö, hankintoja tekevät yksiköt	
Toimenpiteen päämäärä: Siirrytään hankinnoissa satunnaisesta systemaattiseen suunnitteluun ja toteutukseen. Pori toimii innovatiivisena tilaajana vauhdittaen kiertotalouden ja kestävä kehityksen mukaista liiketoimintaa julkisten hankintojen avulla. Luodaan tai lisätään kysyntää kestävä kiertotalouden mukaisille ratkaisuille etenkin niillä aloilla, joissa kunnallisorganisaatiot ovat merkittäviä hankkijoita.		
Toimenpiteen kuvaus: Soveltuvilla aloilla tarjouspyynnöissä edellytetään kestävä kiertotalouden todentamista ja selvitetään siihen liittyvät kriteeristöt. Kehitetään eri alojen kiertotalousvaatimuksia sekä toimintamalleja esimerkiksi tuotteiden hankkimiseksi palveluna.		
Miksi tärkeää: Julkisten hankintojen avulla on mahdollista edistää kestävä kehityksen mukaisia ratkaisuja etenkin niillä aloilla, joissa kunta-ala on merkittävä hankkija. Merkittäviä päästövähennyksiä on mahdollista saada esimerkiksi energianhankinnasta, kiinteistöjen rakentamisesta sekä infrarakentamisesta (Siiskonen et al. 2022). Päästövähennyksen näkökulmasta tärkeimmiksi hankintakategorioiksi on määritelty rakennusten energiantuotanto, rakentaminen, matkustaminen ja kuljetukset, elintarvikkeet, majoitus- ja ravitsemuspalvelut, koneet, laitteet, kalusto, ja näiden korjaukset, puhtaanapito- ja pesulapalvelut, puhdistusaineet, elektroniikka, tekstiilit, huonekalut ja ajoneuvot (Kalimo et al. 2021).		
Mittari: Hankintojen määrä, jossa on edistetty kiertotaloutta ja kestävä kehitystä.		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 8 Ihmisarvoista työtä ja taluskasvua, 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Vastuullisuus – Hiilikädenjäljen lisääminen, Yhteiskuntavastuu ja kestävät hankinnat.

 Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.B.12 Hankinnoilla työllistämisen toimintamalli	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu Alkaen 2025 kehitteillä	
	Vastuutahot Talous- ja hallintoyksikkö, Kasvupalvelut ja kaupunkisuunnitteluksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Porin kaupunki käyttää hankinnoilla työllistämisen toimintamallia ja hyödyntää sitä aina mahdollisuuksien mukaan. Toimenpide edistää sosiaalista kestävyttä ja työllisyyttä julkisten hankintojen avulla. Hankintojen vaikutukset huomioidaan laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa.			
Toimenpiteen kuvaus: Työllistämisehdolla tarkoitetaan tarjouspyynnön ja hankintasopimuksen ehtoa, joka velvoittaa sopimuskumpania työllistämään henkilön tai henkilöitä, jotka ovat vaikeassa työmarkkina-asemassa. Ehtoa voidaan hyödyntää palkkasuhteen ohella myös esimerkiksi oppisopimuksen, työkokeilun tai harjoittelun kautta. Työllistettävä kohderyhmä voivat olla esimerkiksi nuoret, pitkäaikaistyöttömät tai osatyökykyiset. Selvitetään mahdollisuudet käyttää hankinnoilla työllistämisen toimintamallia ja sovelletaan sitä mahdollisuuksien mukaan hankintoja tehtäessä.			
Miksi tärkeää: Julkisilla hankinnoilla on mahdollista edistää kestäviä ratkaisuja. Sosiaalisesti kestävät hankinnat huomioivat hankintojen merkityksen laajasti yhteiskunnassa, työllisyysnäkökulman huomioiminen hankinnoissa edistää sosiaalista kestävästä kehitystä. Toimenpide linkittyy myös tiettyjen työllisyyspalveluiden järjestämistä vastuuun siirtymiseen kaupungin vastuulle vuoden 2025 alusta. Esimerkiksi Owlgroup on tehnyt selvityksen työllistämisehdon käytöstä hankinnoissa .			
Mittari: Hankintojen määrä, joissa työllistämisen kriteeri on velvoitteena			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 1 Ei köyhyyttä, 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen.	Strategia: Vastuullisuus – Yhteiskuntavastuu, Osaava Pori – Osaavan työvoiman saatavuus.	

Toimenpide 1.B.13 Kestävän ruokajärjestelmän tukeminen	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu Kehitteillä	
	Vastuutahot Porin palveluliikelaitos, Sivistystoimiala		
Toimenpiteen päämäärä: Kestävän ruokajärjestelmän tukeminen ja kasvispainotteisten ruokien lisääminen palveluliikelaitoksen ruokalistasuunnittelussa.			
Toimenpiteen kuvaus: Mahdollisuuksien mukaan elintarvikehankinnoissa suositaan esimerkiksi luomuruokaa, Reilun kaupan tuotteita sekä kiinnitetään huomiota tuoreuteen. Pyritään lisäämään kasvisruuan määrää ja tekemään siitä mahdollisimman monelle maistuvaa. Lisäksi noudatetaan Valtioneuvoston periaatepäätöstä julkisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen arviointiperusteista, joka ohjaa kohti ympäristömyönteisiä viljelytapoja, elintarviketurvallisuutta sekä eläinten hyvinvointia edistäviä tuotanto-olosuhteita. Myös lähiruoka on osa kestävästä ruokajärjestelmästä ja edistää alueen paikallistaloutta, työllisyyttä ja ruokakulttuuria.			
Miksi tärkeää: Vuoden 2023 Pohjoismaisten ravitsemussuosituksen mukaan sekä ekologinen että terveyttä edistävä ruokavalio on aiempaa kasvispohjaisempi, sisältää paljon kasviksia ja kalaa, ja lihan syöntiä vähennetään. Reilun kaupan kaupunkina Pori on sitoutunut myös Reilun kaupan tuotteiden käyttöön.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen			
Arvio budjetista: Toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Kouluruuan kehittämishjelman 2022 (Maa- ja metsätalousministeriö) kehittämiskohteisiin listattiin, että kuntien ja opetuksen järjestäjien on varattava riittävät määrärahat laadukkaiden ruokapalveluiden toteuttamiseksi, kuten ravitsemussuosituksen mukaisten ja vastuullisista raaka-aineista valmistettujen aterioiden tarjoamiseen sekä ruokapalveluhenkilöstön osaamisen varmistamiseen.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 2 Ei nälkää, 12 Vastuullista kuluttamista, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Vastuullisuus – Yhteiskuntavastuu ja kestävät hankinnat, Päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 1.B.14 Julkisiin hankintoihin sisällytetään elinkaarisuunnitteluohje	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu Alkaen 2026 uusi	
	Vastuutahot Tilayksikkö, Talous- ja hallintoyksikkö, Infrayksikkö, Rakennusvalvontayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Luodaan elinkaarisuunnitteluohje, jossa tiivistetään kaupungin uudisrakennushankkeille määritetyt kestävyysvaatimukset.			
Toimenpiteen kuvaus: Elinkaarisuunnitteluohjeessa voidaan määrittää erilaiset sitoumukset ja kestävyysnäkökulmat, jotka kaupunki haluaa jatkossa ottaa huomioon uudisrakentamisessaan. Esimerkiksi tilojen suunnittelussa huomioidaan monikäyttöisyys, muuntojous-tavuus ja kestävä energijärjestelmä. Esimerkkinä, Tampereen tilapalvelut on laatinut elinkaarisuunnitteluohjeen vuonna 2022.			
Miksi tärkeää: Rakentamisen ympäristöystävällisillä ratkaisuilla on mahdollista saavuttaa päästövähennyksiä. Lisäksi rakentamisessa on potentiaalia edistää kiertotaloutta. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Toteutettu / Ei toteutettu			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 16 Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.	Strategia: Vastuullisuus – Yhteiskuntavastuu ja kestävät hankinnat.	

Toimenpide 1.B.15 Kalusteiden käyttöön pidentämisen toimintamalli	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu Kehitteillä, Alkaen 2025	
	Vastuutahot Tilayksikkö, Talous- ja hallintoyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Kalusteiden kiertoa kaupungin sisällä tehostetaan. Kalusteiden suunnittelu tukee tehokasta tilankäyttöä.			
Toimenpiteen kuvaus: Kaupungin tiloissa ja eri yksiköissä on paljon kalusteita ja työpisteitä. Luodaan tai tehdään näkyväksi toimintamalli, jonka avulla mahdollistetaan helpommin olemassa olevien kalusteiden käyttö uusia tiloja perustettaessa ja vanhoja muokattaessa. Kalusteiden kierron sujuvoittamisessa käytetään esimerkiksi tarkoituksenmukaisia digitaalisia ratkaisuja ja viestintää. Huolehditaan siitä, että kalusteiden uudelleenkäyttö yksiköiden välillä ei kaadu budjettitekniisiin ongelmiin. Tehdään näkyväksi toimintamalli sille, missä tilanteessa ja miten kalusteista luovutaan kokonaan kiertotalouden periaatteita kunnioittaen. Poistoon menevät kalusteet myydään tai lahjoitetaan uudelleenkäyttöön, rikki menneet kalusteet toimitetaan lajiteltuina jätehuoltoon. Toimenpiteessä huomioidaan sekä sisä- että ulkotilat.			
Miksi tärkeää: Uusien kalusteiden ostaminen tilanteessa, jossa sopivia kalusteita on toisaalla käyttämättä, on sekä rahan että luonnonvarojen tuhlausta. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Digitaalisuus – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Vastuullisuus – Yhteiskuntavastuu ja kestävät hankinnat.	

Toimenpide 1.B.16 Ympäristöystävällisen siivouksen hankinnat	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu Kehitteillä	
	Vastuutahot Porin palveluliikelaitos		
Toimenpiteen päämäärä: Huomioidaan ympäristöystävällisyys kaupungin käyttämässä siivouksen ja teknokemian tuotteissa.			
Toimenpiteen kuvaus: Kaupungilla on käytössä ja kehitteillä kriteerejä, joilla otetaan huomioon ympäristöystävällisyys hankittaessa siivouksen ja teknokemian tuotteita. Ympäristökriteerejä tai -sertifikaatteja voidaan käyttää esimerkiksi vähimmäisvaatimuksina. Suositetaan hajusteettomia tuotteita. Hajusteet voivat aiheuttaa allergiaa tai yliherkkyysoireita, jonka takia niitä on suositeltavaa välttää. Hajusteet ja väriaineet aiheuttavat turhaa kemikaalikuormaa niin ihmiselle kuin luonnolle. Toimenpide on jo osin olemassa olevaa toimintaa.			
Miksi tärkeää: Siivouksen ympäristöystävällisyyden voi vaikuttaa etenkin valitsemalla ympäristöystävällisiä siivousaineita ja näin vähentämällä siivouksen kemikaalikuormitusta.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen			
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Vastuullisuus – Ympäristövas- tuu: ilmastotekoja, kestävää kulutusta ja kierrätystä sekä turvallisia tuotteita.	

Toimenpide 1.B.17 Minimoidaan kertakäyttötuo- teiden käyttö	Tavoitetilä Hankinnat	Aikataulu Alkaen 2024 uusi	
	Vastuutahot Porin palveluliikelaitos, Talous- ja hallintoyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Lopetetaan kertakäyttötuo- teiden hankkiminen niihin kaupungin toimintoihin, joissa se on mahdollista ja perusteltua.			
Toimenpiteen kuvaus: Selvitetään kertakäyttötuo- tteet, joista luopuminen kaupungin toiminnoissa on mahdollista ja tehdään periaatepäätös kertakäyttötuo- teiden korvaamisesta muilla vaihtoehdoilla. Korvattavissa olevia kertakäyttötuo- tteita ovat esimerkiksi kertakäyttöastiat, käsipyyhepaperit ja kertakäyttöiset siivouspyyhkeet.			
Miksi tärkeää: Kertakäyttötuo- tteista luopuminen on konkreettinen tapa, jolla kaupunki voi ehkäistä turhaa jätettä. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen			
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Vastuullisuus – Ympäristövas- tuu: ilmastotekoja, kestävää kulutusta ja kierrätystä sekä turvallisia tuotteita.	

 Uusi Kehitteillä Toimintatapa tai meneillään

1.C. RAKENTAMISEN TOIMENPITEET

Toimenpide 1.C.18 Parannetaan vajaakäyttöisten tilojen käyttöastetta	Tavoitetilä Rakentaminen Vastuutahot Tilayksikkö, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluysikkö, Viestintäyksikkö, Kulttuuriyksikkö	Aikataulu Alkaen 2025 kehitteillä
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena on parantaa vajaakäyttöisten ja käyttämättömien tilojen käyttöastetta sekä pidentää tilojen elinkaarta. Tunnistetaan kulttuurin ja tilan yhteys käyttöasteen lisäämisessä. Kulttuurihistorialliset rakennukset pyritään säilyttämään.		
Toimenpiteen kuvaus: Kehitetään tasa-arvoinen ja joustava vuokrahinnoittelumalli, jolla pystytään edistämään muuten tyhjänä olevien tilojen käyttöönottoa. Toimenpiteessä huomioidaan tilojen elinkaaren pidentämisen yhteys ylläpitoon. Kaupungin vajaakäyttöisiä tiloja tarjotaan sähköisessä varauskalenterissa ja palvelua markkinoidaan. Esimerkiksi koulujen liikuntasaleja ja nuorisotalon kerhohuoneita on jo nyt mahdollista varata Timmi-ajanvarauspalvelun kautta. Käyttömahdollisuuksista tiedottamista tehostetaan kevyen viestintäsuunnitelman avulla. Vajaakäyttöisten tai käyttämättömien tilojen käyttöastetta on lisätty kulttuuriprojekteissa esimerkiksi Lähiöohjelmaan 2020–2022 kuuluvassa Kulttuurivirifin -projektissa, jossa Sampolan ja Väinölä kerrostaloalueiden keskinäisten yhteyksien ja ulospäin avaamisen kannalta keskeisenä kohteena on ollut Koiviston ulkoilupuistossa sijaitsevan vuonna 1939 valmistuneen entisen lyhytaaltoaseman rakennuksen ja sen ympäristön kehittäminen. Toisena esimerkkinä 2023 käynnistynyt Liveability -hanke, jossa luodaan kuntalaisille keinoja hyödyntää tyhjiä tiloja ja toteuttaa kulttuuri- ja taideprojekteja.		
Miksi tärkeää: Tilojen käyttöasteen nostaminen on esimerkki resurssiviisaasta kiertotaloudesta. Rakentamisessa ja rakennuksissa käytetään valtavasti erilaisia luonnonvaroja. Yleensä resurssiviisainta on hyödyntää olemassa olevia tiloja uusien rakentamisen sijasta. Toisinaan tilojen ensisijainen käyttötarkoitus päättyy ennen rakennuksen käyttöä loppua. Tällaisissa tilanteissa tilan tulisi saada uusi tarkoitus, jota voidaan etsiä ominaisuuksien lisäksi esimerkiksi sijaintiin tai historiaan sidotusta kulttuuriympäristöstä, vaikka taiten keinoin.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen ja tilojen käyttöasteen arviointi		
Arvio budjetista: Nykyisen talousarviokehysten mukaisesti ja arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Julkiset tilat harrastekäyttöön ja matalan kynnyksen kohtaamispaikoiksi.

Toimenpide 1.C.19 Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimus	Tavoitetilä Rakentaminen Vastuutahot Infrayksikkö, Tilayksikkö	Aikataulu Alkaen 2026 uusi
Toimenpiteen päämäärä: Vähentää työmaiden ilmastopäästöjä sekä vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä työmailla.		
Toimenpiteen kuvaus: Toimenpiteen tavoitteena on Porin kaupungin liittyminen Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimukseen tai vastaavanlaisen toiminnan toteuttaminen Porissa. Alkuperäisen Espoon, Helsingin, Turun ja Vantaan sekä Senaatti-kiinteistöjen tekemän sopimuksen tavoitteena on "mukana olevien kuntien ja Senaatin työmaat ovat vuoden 2025 loppuun mennessä fossiilittomia, eli niillä ei käytetä fossiilisia polttoaineita. Lisäksi vuoteen 2030 mennessä työmailla käytettävistä työkoneista ja työmaiden kuljetuksista vähintään 50 % toimii sähköllä, biokaasulla tai vedyllä." (Sitoumus 2050 s.a.). Toimenpiteessä selvitetään Porin kaupungin mahdollisuuksia liittyä sopimukseen tai toteuttaa samankaltaista toimintaa.		
Miksi tärkeää: Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimus viestii sitoutumisesta hiilineutraaliin kiertotalouteen. Rakentaminen kuluttaa huomattavasti luonnonvaroja ja tuottaa suuria päästöjä. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen		
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali ja sitoutunut kiertotalouteen.

Toimenpide 1.C.20 Energiatohokkuuden ja uusiutuvan energian investoinnit rakennuksissa	Tavoitetila Rakentaminen	Aikataulu Alkaen 2026 kehitteillä	
	Vastuutahot Tilayksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena tehdä energiatohokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tähtäviä investointeja Porin kaupungin omistamiin kohteisiin, kun ne maksavat itsensä takaisin 10 vuodessa. Toimenpide on muutosjohtamista, esimerkin näyttämistä sekä huoltovarmuutta lisäävä teko.			
Toimenpiteen kuvaus: Vuonna 2023 toteutetun kiinteistökanan energiatohokkuuspotentiaalain määrityksen mukaisesti Porin kaupunki tekee energiatohokkuuteen ja uusiutuvan energian käyttöön tähtäviä investointeja, kuten esimerkiksi aurinkopaneelien käyttöönottoja niiltä osin, kun ne maksavat itsensä takaisin korkeintaan 10 vuodessa. Huomioidaan myös investointien vaihtoehtoja pidemmällä takaisinmaksun ajalla, mikäli vaihtoehto on muutoin kohteeseen sopivampi ja esimerkiksi elinkaareltaan pidempi.			
Miksi tärkeää: Päästöttömän energian lisääminen ja energiatohokkuudesta huolehtiminen sekä vähentää energiasta koituvia päästöjä että lisää energiaomavaraisuusastetta ja huoltovarmuutta. Aurinkoenergia on täysin päästötöntä energiaa. Porin kaupungin omaa toimena omien kohteiden käyttäminen aurinkoenergian keräämiseen on myös esimerkillä johtamista kuntalaisille ja porilaisille yrityksille.			
Mittari: Toteutunut kartoitus ja sen jälkeen toteutuneet investoinnit.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa.	Strategia: Vastuullisuus – Pori on hiilineutraali vuonna 2030, Porissa tuotetaan uusiutuvaa sähköä monin eri tavoin, Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta.	

Toimenpide 1.C.21 Kestävän purkamisen green deal -sopimus	Tavoitetila Rakentaminen	Aikataulu Alkaen 2026 uusi	
	Vastuutahot Infrayksikkö, Tilayksikkö, Talous- ja hallintoyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Purkumateriaalien uudelleenkäytön ja kierrättämisen lisääminen sekä purku-urakoiden kiertotalousvaatimusten huomiointi hankintojen suunnittelussa. Kestävän purkamisen green deal -sopimuksen kriteerien kokonaisuus toimii myös työkaluna.			
Toimenpiteen kuvaus: Liittyessään kestävän purkamisen green deal -sopimukseen kunta sitoutuu muun muassa edellyttämään purkukartoitusta sopimuksen määrittämässä korjaus- ja purkuhankkeissa, sitoutuu raportoimaan sopimuksen määritelmän mukaisissa korjaus- ja purkuhankkeissa syntyvät purkumateriaalit sekä kehittää toimintaansa edistämään purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä (Sitoumus 2050 s.a.). Green dealin edellyttämät toimet huomioidaan jo hankintavaiheessa.			
Miksi tärkeää: Kestävän purkamisen green deal viestii sitoutumisesta kiertotalouteen. Rakentaminen kuluttaa huomattavasti luonnonvaroja ja tuottaa suuria päästöjä. Kierrätettyjä materiaaleja käyttämällä voidaan vähentää neitseellisten luonnonvarojen käyttöä sekä vähentää rakennusmateriaalien tuottamisesta koituvia päästöjä. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027.			
Mittari: Sopimukseen liittyvä raportointi			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön, Yhteiskuntavastuu ja kestävä hankinnat. Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt.	

Toimenpide 1.C.22 Katuvalaistuksen vaihtaminen LED:eihin	Tavoitetila Rakentaminen	Aikataulu 2021–2024 meneillään	
	Vastuutahot Infrayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Vaihtaa koko Porin katuvalaistus LED-valaisimiin ja parantaa näin katuvalaistuksen energiatohokkuutta.			
Toimenpiteen kuvaus: Vuonna 2021 noin 30 % Porin katuvalaisimista oli vaihdettu LED-valaisimiin (Tekninen lautakunta 15.6.21). Toimenpiteen aikana loputkin Porin katuvalaisimista vaihdetaan LEDeihin.			
Miksi tärkeää: Pitkäikäiset LED-valaisimet käyttävät muita vaihtoehtoja vähemmän energiaa ja myös tarve vaihtaa valaisimia vähenee. LED-valaisimilla voidaan siis saavuttaa energiansäästöä, vähentää huoltotöiden tarvetta sekä vähentää vaihdettavista lamputta syntyvää jätemäärää. Katuvalaisimien vaihto LED-valaisimiin on aloitettu Porissa keväällä 2023 ja tavoitteena on, että vuoteen 2025 mennessä niitä on vaihdettu 10 000 kappaletta.			
Mittari: Katuvalaistuksen LED-valaisinten osuus			
Arvio budjetista: Sisältyy nykyiseen talousarviokehukseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Vastuullisuus – Yhteiskuntavastuu ja kestävä hankinnat.	

Toimenpide 1.C.23 RC-rouheen käyttö toimintamallina soveltuissa kohteissa	Tavoitetila Rakentaminen	Aikataulu Alkaen 2023 kehitteillä	
	Vastuutahot Infrayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Lisätä kiertotalouden kriteerien toteutumista katujen päällystyksessä.			
Toimenpiteen kuvaus: Asfalttia, jonka valmistamisessa on käytetty RC-asfalttirouhetta, kutsutaan uusioasfaltiksi. RC-rouhe on murskattua tai jyrskyttä asfalttia, jota käytetään asfalttimassan raaka-aineena. Porin kaupunki on toteuttanut päällystysurakkapilotin osana Keino-kiertotalousakatemiaa, jossa RC-rouheen pitoisuus oli 50 %. Pilotin oppeja hyödyntämällä jatketaan RC-rouheen käyttöä päällystysurakoissa ja kehitetään toimintamallia, jolla RC-rouheen käyttöä voitaisiin edellyttää soveltuissa kohteissa.			
Miksi tärkeää: Kierrättämällä asfalttia asfalttimassan raaka-aineena pystytään pienentämään asfaltin hiilijalanjälkeä. Lisäksi RC-rouheen käyttö täyttää kiertotalouden kriteerit. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: %-osuus päällystysten kokonaismassasta			
Arvio budjetista: Sisältyy 2023–2024 talousarviokehikseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

Toimenpide 1.C.24 Kierrätettyjen rakennusmateriaalien käytön lisääminen	Tavoitetila Rakentaminen	Aikataulu Alkaen 2024 uusi	
	Vastuutahot Infrayksikkö, Tilayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Hyödynnetään Materiaalitoria tai muita vastaavia palveluja. Selvitetään toimintamallia, kuinka esimerkiksi vihreän betonin, betonia korvaavien materiaalien ja uusioasfaltin käyttöä voidaan lisätä rakennuskohteissa kustannusvaikutukset huomioiden.			
Toimenpiteen kuvaus: Pilotoidaan Materiaalitorin tai muiden vastaavien palvelujen käyttöä kierrätettyjen rakennusmateriaalien ja -osien hyödyntämiseksi ja jakamiseksi. Selvitetään kaupungin sisäisen materiaalipankin kehittämistä. Selvitetään mahdollisuuksia lisätä kierrätettyjen ja vähemmän ympäristöä kuormittavien rakennusmateriaalien käyttöä esimerkiksi betonin osalta, joka on käytetyimpiä ja ympäristövaikutuksiltaan merkittävimpiä rakennusmateriaaleja. Vihreässä betonissa sementtiä on korvattu muilla soveltuvilla tuotteilla hiilidioksidipäästöjen pienentämiseksi. Selvitetään realistista vaihtoehtoa betonin korvaamisesta osin tai kokonaan soveltuissa kohteissa ja tapauskohtaisesti esimerkiksi eri materiaaleilla, kierrätysbetonilla tai vähähiilisellä betonilla. Uusioasfaltin valmistuksessa vanhaa rouhittua asfalttia lisätään valmistuksessa kuumen kiviaineksen sekaan. Porissa on pilotoitu uusioasfaltin käyttöä osana Keino-hankinta-akatemiaa. Edistetään myös purettavien ja poistettavien materiaalien ohjaamista kierrätykseen. Suunnittelussa voidaan hyödyntää esimerkiksi Circwaste-hankkeessa tuotettua Kiertotalouden ja ilmaston huomioiminen rakentamisessa -selvitystä.			
Miksi tärkeää: Pelkästään betonin tuotanto aiheuttaa merkittävän osan maailman kasvihuonekaasupäästöistä. Rakentaminen kuluttaa huomattavasti luonnonvaroja ja tuottaa suuria päästöjä. Kierrätettyjä materiaaleja käyttämällä voidaan vähentää neitseellisten luonnonvarojen käyttöä sekä vähentää rakennusmateriaalien tuottamisesta koituvia päästöjä. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta ja haetaan ulkopuolista rahoitusta kokeilujen toteuttamiseen sekä toimintamallien kehittämiseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

 Uusi Kehitteillä Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.C.25 Energiakartoitukset Porin julkisissa kohteissa	Tavoitetilä Rakentaminen	Aikataulu Kehitteillä, Alkaen 2024	
	Vastuutahot Tilayksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Parantaa kaupungin tilojen energiatehokkuutta. Kartoitetaan rakennusten energiatehokkuuspotentiali Motiva-mallin mukaisesti.			
Toimenpiteen kuvaus: Porissa on jo tehty rakennusten energiatehokkuuden seuranta ja kartoitettu rakennusten energiatehokkuuspotentialia. Energiakatselmusten tekeminen Motiva-mallin mukaisesti kehittää toimintaa, ja tiedot siirtyvät automaattisesti energiatehokkuussopimuksen toimenpiteiksi. Mittareina sähkön-, lämmön- ja vedenkulutus suhteutettuna pinta-alaan, joita verrataan keskimääräiseen kulutukseen. Toimenpiteeseen liittyen haetaan rahoitusta, kuten energiatukea.			
Miksi tärkeää: Energiakartoitusten tekeminen Motiva-mallilla sujuvoittaa prosesseja ja vähentää kaksinkertaista työtä tuoden täten kustannussäästöjä. Rakennusten paremmalla energiatehokkuudella voidaan vähentää paitsi tilojen kuluja myös vähentää energiantarvetta.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen			
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta. Vastuullisuus – Pori on hiilineutraali vuonna 2030.	

Toimenpide 1.C.26 Tilojen energiankäytön reaaliaikaisen optimoinnin ja seurannan automatisointi	Tavoitetilä Rakentaminen	Aikataulu 2028 uusi	
	Vastuutahot Tilayksikkö, Suunnittelu- ja Kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena kaupungin tilojen reaaliaikaisen energiankulutuksen ja energiatehokkuuden ohjauksen sekä seurannan älykkäiden ratkaisujen ja automatisoinnin kehittäminen. Energia- ja olosuhdesimuloinnin hyödyntäminen. Optimoinnin ja seurannan sekä sitä kautta myös raportoinnin automatisoinnin edistäminen.			
Toimenpiteen kuvaus: Tilojen energiankäytön automatisoitu optimointi- ja seurantajärjestelmä vähentää energiakuluja sekä selkeyttää energian käyttöön liittyvää seuranta- ja raportointia. Rakennusten energiatehokkuuden seuranta laajennetaan energia- ja olosuhdesimuloinnilla. Energiatehokkuuden parantamiseksi pilotoidaan digitaalista mallinnusta (esim. digitaalinen kaksonen). Haetaan energiatukirahoitusta.			
Miksi tärkeää: Rakennusten paremmalla energiatehokkuudella voidaan vähentää paitsi tilojen kuluja myös vähentää energiantarvetta.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan toimenpiteen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa.	Strategia: Digitaalisuus – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta. Vastuullisuus – Pori on hiilineutraali vuonna 2030. Tasapainoinen talous.	

 Uusi Kehitteillä Toimintatapa tai meneillään

1.D. KAUPUNKISUUNNITTELUN JA MAANKÄYTÖN TOIMENPITEET

Toimenpide 1.D.27 Koko Porin sini-viherverkoston rakennemalli	Tavoitetilä Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluysikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Infrayksikkö	Aikataulu Alkaen 2025 uusi
Toimenpiteen päämäärä: Tuottaa ja ottaa käyttöön Porin kaupungille sini-viherverkoston rakennemalli. Viherrakenne käsittää kaikki luonnontilaiset sekä istutetut viheralueet. Sinirakenteeseen kuuluvat erilaiset pienvedet ja vesirakenteet. Rakennemalli on havainnollinen ja yleispiirteinen näkemys alueen tulevasta aluerakenteesta.		
Toimenpiteen kuvaus: Inventoidaan koko Porin alueen luontoarvot ja laaditaan niitä tukeva ja kestävästi hyödyntävä rakennemalli ja suunnitteluperiaatteet.		
Miksi tärkeää: Sini-viherrakennemalli tekee näkyväksi luonnon potentiaalit luontoa, kaupunkivihreää ja vesialueita ml. pohjavesialueet ja hulevesien hallinta koskevan suunnittelun, toimenpiteiden ja lupaprosessien tueksi. Saavutettavat ja monipuoliset viheralueet kaupunkitilassa ja rakennetun alueen ympärillä lisäävät viihtyisyyttä ja edistävät vähähiilistä elämäntapaa.		
Mittari: Rakennemalli on valmis.		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 14 Vedenalainen elämä, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestäväan käyttöön.

Toimenpide 1.D.28 Täydennysrakentamisen suosiminen sekä uudisrakentamisen keskittäminen	Tavoitetilä Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluysikkö, Rakennusvalvontayksikkö	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä
Toimenpiteen päämäärä: Keskittää asumista ja mahdollistaa lähipalvelujen käyttö mahdollisimman monelle. Vähentää tarvetta yksityisautolla liikkumiselle.		
Toimenpiteen kuvaus: Kaavoittamisen tavoitteeksi otetaan se, että uudisrakentaminen hyödyntää jo olemassa olevia palveluita ja yhdyskuntarakennetta. Uudisrakentamista ohjataan jo asemakaavoitetulle alueelle sekä joukkoliikenneyhteyksien varrelle. "Yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi ja hajautumisen estämiseksi sekä kaavoituksen sujuvuuden parantamiseksi suunnittelutarveratkaisujen määrää tulee vähentää ja ohjata rakentaminen asemakaavoitetuille alueille" (Porin kaupungin maapoliittinen ohjelma VIII). Rakentamista keskitetään Porin keskustajamaan sekä muutamaa hyvien liikkumisyhteyksien taajamiin, kuten Kyläsaari-Pihlavaan sekä Noormarkun keskustaan. Uudis- ja täydennysrakentamisessa huomioidaan myös ristikkäisvaikutukset asumisen, työpaikkojen ja palveluiden keskittymiselle.		
Miksi tärkeää: Asumisen keskittäminen riittävien palvelujen lähelle vähentää tarvetta liikkua moottorikäyttöisillä liikkumisvälineillä. Asumisen keskittäminen hyvien joukkoliikenneyhteyksien lähelle ohjaa liikkumista yksityisautoilusta joukkoliikenteeseen ja vähentää liikkumisesta syntyviä päästöjä. Yksityisautoilun vähentäminen lisää myös kaupunkilaisten kävelyä, pyöräilyä ja muuta lihasvoimin liikkumista ja siten lisää myös terveyttä ja hyvinvointia.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Asuinalueiden palvelutason vahvistaminen, Hyvinvoiva Pori – Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestäväan käyttöön.

● Uusi
 ● Kehitteillä
 ● Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.D.29 Kiertotaloutta ja kestävästä kehitystä edistävät kaavalliset keinot ja rakennusjärjestys	Tavoitetila Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	Aikataulu Alkaen 2024 uusi
	Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö, Rakennusvalvontayksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Päämääränä kiertotaloutta ja kestävästä kehitystä edistävien kaavallisten keinojen ja rakennusjärjestyksen kehittäminen. Asukkaiden ja yritysten on helppo toteuttaa kierrättämistä ja käyttää jakamistalouden palveluja. Lisäksi edistetään kiertotalouden ja massatasapainon toteutumista rakentamisessa.		
Toimenpiteen kuvaus: Jakamistalouden ja kierrättämisen vaatimille toiminnoille varataan tilaa jo kaavoitusvaiheessa. Näitä ovat esimerkiksi riittävän tiheästi sijaitsevat kierrätyspisteet sekä jakamistalouden keskittymät, joihin voidaan keskittää esimerkiksi yhteiskäyttöpyöriä ja -autoja sekä muita liikkumisvälineitä sekä passiivi- ja aktiivaurinkoenergian huomioiminen. Lisäksi edistetään kiertotalouden toteutumista kaavamerkinnoilla ja rakennusjärjestyksen määräyksillä. Kaavamerkintä voi olla esimerkiksi merkintä muuntojoustavalle ja monikäyttöiselle rakennukselle. Rakennusjärjestyksessä voidaan edellyttää rakennushankkeen massatalouslaskelmaa.		
Miksi tärkeää: Jakamistaloudesta tulee tehdä mahdollisimman helppoa, jotta asukkaat ja yritykset toteuttavat sitä. Kiertotalous ja resurssiäilytys tarvitsevat paljon uudenlaista tilaa, joka on huomioitava jo kaavavaiheessa, ja sen toteutumiseen on ohjattava lupaprosessissa. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävästä teollisuudesta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut kiertotalouteen, Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.

Toimenpide 1.D.30 Hulevesiohjelman toimenpiteet	Tavoitetila Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä
	Vastuutahot Infrayksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Hulevesitulvariskien hallinta ja tulvavahinkojen ehkäisy sekä huleveden sisältämien epäpuhtauksien vähentäminen.		
Toimenpiteen kuvaus: Hulevesiohjelman tavoitteena on sitouttaa ja parantaa kaupungin eri organisaatioiden yhteistyötä hulevesien hallinnan kehittämiseksi. Ohjelman tehtävänä on luoda työkalut ja keinot tavoitteen saavuttamiseen aina kaupunkisuunnittelusta kunnossapitoon saakka. Hulevesiosaamisen ja -tietoisuuden lisääminen kouluttamalla ja tiedottamalla. Luontopohjaisten ratkaisujen laajempi hyödyntäminen, viihtyisyyden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen hulevesien hallinnassa.		
Miksi tärkeää: Hulevedellä tarkoitetaan läpäisemättömille pinnoille, kuten asfaltille tai katolle, satavaa tai sulavaa vettä. Ilmastonmuutoksen edetessä sään ääri-ilmiöiden, kuten myrskyjen ja rankkasateiden odotetaan lisääntyvän, minkä lisäksi Pori on merkittävä tulvavaarakohde. Hulevesien hallinnalla voidaan edesauttaa ilmastonmuutokseen sopeutumista ja vähentää hulevesien haitallista vaikutusta vesistöihin.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.		
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävästä teollisuudesta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 14 Vedenalainen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus - Päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.D.31 Suunnittelusuositusten ja -kannustimien luominen pilottialueelle	Tavoitetila Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	Aikataulu Alkaen 2025 kehitteillä	
	Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö, Rakennusvalvontayksikkö, Infrayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Määritellään suunnittelusuositukset ja -kannustimet lisäämään kiertotaloutta ja kestäviä ratkaisuja pilottialueella Porissa. Pilotoinnin kautta saadaan kokemusta ja välitetään samalla konkreettinen viesti sitoutumisesta kiertotalouteen. Edistetään myös rakentamisen kiertotaloutta tontinluovutuksen keinoin.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kiertotalouden ja kestävien ratkaisujen pilottialue voisi olla esimerkiksi suunnitteilla oleva Pasaasin alue. Myös muissa kunnissa on työstetty vastaavia alueen kehittämisen tavoitteita sekä suunnittelusuosituksia ja -vaatimuksia.			
Käytännössä ohjeistuksessa voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavia asioita: <ul style="list-style-type: none"> • Viherkattojen ja seinien monipuolinen toteuttaminen • Aurinkoteknisten laitteiden vaatimat tila- ja tekniset varaukset kattorakenteiden osalta • Purkujätteen ja maamassojen hyödyntämiseen liittyviä suunnitteluperiaatteita, kuten "Uusiomateriaalia tulee käyttää mahdollisimman paljon.", "Alueella murskattuja puhtaita purkujätteitä voidaan hyödyntää ympäristörakentamisessa." • Velvoite puhtaiden maamassojen hyödyntämisestä alueen viherrakentamisessa • Monikäyttöisyyden ja muuntojoustavuuden vaatiminen uusissa rakennuksissa • Uusi kaavamääräys ylijäämämassojen käsittely- ja välivarastointialueelle ja tätä kautta toiminnan mahdollistaminen ja salliminen alueella sekä ylijäämämassojen uudelleenkäytön tehostaminen ja kierrätys • Tontinluovutuksessa voidaan määrittää kiertotalouskriteerejä, kuten lisäpisteiden saaminen määritellyistä kiertotalousteoista tai kiertotaloussuunnitelma, jossa selvitetään konkreettisia kiertotaloutta tukevia toimenpiteitä, kuten massatasapaino • Rakennushankkeissa kannustaminen elinkaaren hiilijalanjäljen laskentaan tai kierrätettyjen rakennusosien hyödyntämiseen 			
Miksi tärkeää: Rakennussektori tuottaa globaalisti noin 35 % kasvihuonekaasupäästöistä ja 30 % jätteestä (Ympäristöministeriö). Rakentamisen kiertotalouden edistäminen edesauttaa vähentämään näitä päästöjä sekä samalla vauhdittaa kestävästä kiertotalouden mukaista rakentamisen liiketoimintaa. Porin kaupunki on mukana valmistelemaan kiertotalouden green dealia, jossa tontinluovutuksen kiertotalouskriteerit ovat yksi toimenpide-ehdotuksista kunnille. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jättesuunnitelmaa vuoteen 2027.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön, Yhteiskuntavastuu ja kestävä hankinnat, Päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 1.D.32 Pilotoidaan viherkertoimen käyttöönottoa	Tavoitetila Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	Aikataulu Alkaen 2025 uusi	
	Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö, Infrayksikkö, Rakennusvalvontayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena säilyttää tai lisätä kaupunkivihreän määrää ja hulevesien imeytystä erityisesti Porin kaupungin kohteissa. Asemakaavoituksessa pyritään siirtymään malliin, missä määritellään kortteli- tai tonttikohtainen viherkerroin. Myös alueitaista viherkertoimen käyttöä kehitetään.			
Toimenpiteen kuvaus: Viherkerroinmenetelmässä kaavoittaja asettaa tontille viherkertoimen ja läpäisevien pintojen kertoimen, jonka suunnittelija toteuttaa joustavasti. Viherkertoimen käyttöönotto toimii myös ohjaustyökaluna esimerkiksi katupuiden, viherkattojen ja kattopuutarhojen rakentamiselle.			
Miksi tärkeää: Kaupunkivihreä lisää viihtyisyyttä ja tukee luonnon monimuotoisuutta. Viherkatot ja puut parantavat ilmanlaatua ja tasoittavat sään ääri-ilmiöitä. Läpäisevät pinnat, viherkatot ja kaupunkivihreä ovat keino hallita hulevesiä ja ne viilentävät ympäristöä kuumina kausina sekä toimivat lämmöneristäjinä kylminä kausina.			
Mittari: Asemakaavojen määrä, joihin asetettu viherkerroin.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestäväan käyttöön.	

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.D.33 Porin kansallisen kaupunkipuiston rajaus turvaa ja edistää kaupunkivihreää	Tavoitetila Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	Aikataulu Alkaen 2023 meneillään	
	Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Kulttuuriyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Porin kaupunki on sitoutunut Porin kansallisen kaupunkipuiston kehittämiseen kestävän kehityksen vahvistamiseksi kaupungin suunnittelussa.			
Toimenpiteen kuvaus: "Kansallisten kaupunkipuistojen tavoitteena on säilyttää kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajana, eheänä kokonaisuutena kaupunkien keskustassa." Alueilla on tunnistettu arvokkaat luontoa ja rakennettua ympäristöä yhdistävät kulttuuriympäristöt ja yhtenäiset arvokkaat viheralueet, joita kaupunki on sitoutunut kehittämään kestävästi ja laadukkaasti. Porin kansallinen kaupunkipuisto on olennainen osa Porin sini-viherverkoston rakennemallia ja osa kaupungin läpi kulkevia ekologista verkostoa, joilla on virkistyksellistä ja luonnon monimuotoisuutta koskevaa merkitystä.			
Miksi tärkeää: Arvokkaiden alueiden kestävä kehittäminen kansallinen kaupunkipuistona on tärkeä pitkäjänteisen kaupunkisuunnittelun keino, jolla turvataan alueiden säilymistä ja laatua. Porin kansallinen kaupunkipuisto on perustettu kaupungin omasta hakemuksesta Ympäristöministeriön päätöksellä vuonna 2002. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma on hyväksytty Ympäristöministeriössä vuonna 2008 ja sitä päivitetään tarpeen mukaan, vuoden 2024 aikana. Sen tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat alueiden kehittämistä kestävän kehityksen mukaisesti.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Sisältyy nykyiseen talousarviokehykseen, tehdään virkatyönä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Hyvinvoiva Pori – Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle.	

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

1.E. LUONNONVAROJEN JA LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TOIMENPITEET

Toimenpide 1.E.34 Luontopalveluiden kehittämisstrategia	Tavoitetilä Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu 2024 kehitteillä	●
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämisyksikkö, Infrayksikkö, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnittelu-yksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Laaditaan luontopalveluiden kehittämisstrategia. Määritellään erityyppisten kaupungin ylläpitämien luonto- ja viheralueriittien palvelutaso ja vastuutahot jatkossa.			
Toimenpiteen kuvaus: Tehdään kevääseen 2024 mennessä kaupunginvaltuustolle esitys vaihtoehdoista luonto- ja viheralueriittien ylläpidon järjestämiseksi jatkossa.			
Miksi färkeää: Luonnon virkistyskäyttö edistää fyysistä ja henkistä hyvinvointia, mikä vähentää terveydenhuollon kuluja. Arvokkaissa luontokohteissa kulkevat reitit helpottavat kuntalaisten monimuotoiseen luontoon pääsyä, toimivat hyvänä oppimisympäristönä ja lisäävät luonnon arvostusta.			
Mittari: Tehty.			
Arvio budjetista: Virkatyönä ja arvioidaan toteutusvaiheen edetessä	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Hyvinvoiva Pori – Viihtyisät ja turvalliset puutuet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle, Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

Toimenpide 1.E.35 Porin kaupunki liittyy Luontoviisaat kunnat -verkostoon	Tavoitetilä Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu Alkaen 2025 uusi	●
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämisyksikkö, Infrayksikkö, Strategia- ja hyvinvointiyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Porin kaupunki liittyy Luontoviisaat kunnat -verkostoon ja täyttää jäsenyyden edellyttämät kriteerit 4 vuoden sisällä liittymisestä.			
Toimenpiteen kuvaus: Luontoviisaat kunnat on tavoitteelliseen toimintaan tähtäävä verkosto, joka on perustettu 31.1.2023. Verkostoon liittyminen vaatii kaupunginvaltuuston tai -hallituksen päätöksen. Verkostoon liittyessään kunta sitoutuu verkoston kriteereihin ja sitoutuu täyttämään kriteerit neljän vuoden aikana liittymisestä. Luontoviisaat kunnat -verkostossa kunta sitoutuu esimerkiksi laatimaan luonnon monimuotoisuuden turvaamisen lumo-toimintaohjelman tai -strategian, kartoittamaan omistamiensa maa- ja esialueiden arvokkaat luontokohteet sekä nimeää kunnanjohtajan tai hänen nimeämänsä kunnan työntekijän Luontoviisaat kunnat -verkoston johtoryhmän jäseneksi.			
Miksi färkeää: Luontoviisaat kunnat verkosto tukee ja kehittää kuntien luontotoimintaa sekä parantaa kuntien välistä yhteistyötä. Kukoistava lähiluonto on kolmanneksi merkittävin viihtyvyydestä kuntalaisten mielestä (Kuntalaistutkimus 2020). Verkosto tukee kaupungeja laatimaan viherryttämissuunnitelmaa EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitteiden mukaisesti.			
Mittari: Verkostoon on liitetty ja kriteerit täytetty aikaraameissa.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 15 Maanpäällinen elämä, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Vastuullisuus - Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

● Uusi ● Kehitteillä ● Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.E.36 Luodaan Porin kaupungille metsäohjelma	Tavoitetila Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu Alkaen 2024 uusi
	Vastuutahot Infrayksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Laaditaan Porin kaupungille kestävän metsänhoidon mukainen metsäohjelma. Viestitään metsäohjelman toteutusvaiheista.		
Toimenpiteen kuvaus: Metsäohjelma ohjaa kaupungin omistamien metsien hoitoa ja hakkuita. Metsäohjelmassa voidaan tehdä erilaisia painotuksia, esimerkiksi rajoittaa avohakkuita kaupungin metsissä sekä tehdä periaatepäätös pienpuuston säilyttämisestä. Huomioidaan metsäohjelmassa Porin kaupungin METSO-kohteiden loppuraportti 2023 . METSO-ohjelman tavoite on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2025 mennessä.		
Miksi tärkeää: Metsäohjelmaa toteuttamalla voidaan edesauttaa luonnon monimuotoisuutta, parantaa virkistysmahdollisuuksia sekä hillitä ilmastomuutosta.		
Mittari: Metsäohjelma on laadittu ja sitä noudatetaan, suojeltujen METSO-kohteiden pinta-ala (ha).		
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta, suojelusta on myös mahdollista saada tuloja. Bruttomenot 2024 20 000 €, 2025 80 000 €.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 13 Ilmastotekoja, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestävään käyttöön.

Toimenpide 1.E.37 Kaupunkiniittyjen hoitosuunnitelma	Tavoitetila Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu Alkaen 2025–2027 uusi
	Vastuutahot Infrayksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Toimenpiteen tavoitteena kaupunkiluonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja lisääminen, perinteisten niittybiotooppien säilyvyyden turvaaminen sekä toimien edellyttämä paikkatietoaineistojen täydentäminen.		
Toimenpiteen kuvaus: Tunnistetaan Porissa sijaitsevat luonnon monimuotoisuuden kannalta olennaisimmat niityt ja niittykeskittymät sekä luodaan niille hoitosuunnitelma, jolla varmistetaan niittyjen säilyvyys myös jatkossa. Hoitosuunnitelmassa määritettäviä toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi niittyjen parantaminen hoitotoimin sekä leikkuuvälin määrittäminen. Hoitosuunnitelma sisältää myös tienpientareet ja siinä voidaan huomioida esimerkiksi Reposaaressa painolastikasvit. Selvitetään myös mahdollisuutta niittyjen ja niittykasvien hyödyntämiseen taiteena yhteistyössä Lastenkulttuurikeskus Kruunupään ja mahdollisesti muiden taidekasvatustoimijoiden kanssa.		
Miksi tärkeää: Pitkäaikaisen niittämisen ja laiduntamisen tuloksena syntyneet niittybiotoopit ovat harvinaistuneet maatalouden koneellistumisen myötä. Kaupunkiniityt edesauttavat perinteisiä biotooppeja säilymään ja tarjoavat elinympäristön hyönteisille. Kaupunkiniityt ovat myös helpompia ja halvempia hoitaa kuin perinteiset puistoalueet. Esimerkiksi Helsingin kaupunki on tuottanut raportin niittyverkoston kehittämisestä .		
Mittari: Hoitosuunnitelma on laadittu ja sitä noudatetaan.		
Arvio budjetista: 2025–2027, 80 000 €/vuosi	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Hyvinvoiva Pori – Viihtyisät ja turvalliset puutuet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestävään käyttöön.

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.E.38 Itämerihaasteen toimenpideohjelman päivittäminen	Tavoitetila Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu 2024–2026 kehitteillä	●
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Lisätä Porin kaupungin vapaaehtoisia toimia Itämeren suojelun hyväksi.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kaupunki liittyi Itämerihaasteeseen jo vuonna 2007 ja Yhtenäinen Itämeri -toimenpideohjelmaa kuvattiin laajaksi ja kunnianhimoiseksi (Itämerihaaste 2018). Toimenpideohjelmissaan kunnat voivat esimerkiksi parantaa viemärintiä, vähentää maatalouden ja haja-asutuksen valumia sekä nostaa tietoisuutta Itämerestä ja sen tilasta. Erityispainopisteenä on kanta-kaupungin hulevesien ja niiden päästöjen hallinta INTERREG-hankkeiden avulla.			
Miksi tärkeää: Etenkin rehevöityminen on suuri uhka Itämeren tulevaisuudelle. Merialueen suojelu on Suomelle ja suomalaisille tärkeää, jotta saamme nauttia sen tarjoamista hyödyistä jatkossakin.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Päivitys virkatyönä, toimenpiteiden kustannukset arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 14 Vedenalainen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Hyvinvoiva Pori – Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle, Vastuullisuus - Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestäväan käyttöön.	

Toimenpide 1.E.39 Haitallisten vieraslajien torjunta	Tavoitetila Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu Kehitteillä 2022–2024, 2025	●
	Vastuutahot Infrayksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Varmistaa, että haitallisten vieraskasvilajien torjuntaa pystytään jatkamaan myös vuonna 2024 loppuvan hankkeen jälkeen.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kaupunki on saanut ELY-keskukselta avustusrahoitusta haitallisten vieraslajien torjuntahankkeeseen. Kolmivuotisen Porin jokisuiston vieraskasvilajit hallintaan -hankkeen pääpaino on haitallisten vieraslajikasvien esiintymien nykytilanteen kartoittamisessa, vieraslajien torjunnassa sekä vieraslajineuvonnassa. Lisäksi hankkeessa neuvotaan kuntalaisia ja yrityksiä vieraslajien oikeasta jätehuollosta. Vieraslajihankkeessa on toteutettu myös ympäristökasvatusta yhteistyössä Porin koulujen kanssa. Hankkeessa toteutettua toimintaa jatketaan myös vuoden 2024 jälkeen.			
Miksi tärkeää: Vieraslajeja torjumalla edesautetaan luonnon monimuotoisuutta ja parannetaan alkuperäisten lajien elinmahdollisuuksia. Haitallisiksi säädettyihin vieraslajeihin kuuluvat muun muassa jättipalsami (<i>Impatiens glandulifera</i>), kaukasianjättiputki (<i>Heracleum mantegazzianum</i>) sekä kurturuusu (<i>Rosa rugosa</i>). Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Vieraslajitorjunnalle ja -neuvonnalle on turvattu resurssit ja toiminta jatkuu.			
Arvio budjetista: ELY-keskuksen avustusrahoitus Porin jokisuiston vieraskasvilajit hallintaan -hankkeelle vuoteen 2024, omarahoitus talousarviokohyestien sisältä. Vuoden 2024 jälkeen toiminnan resursoinnin selvitys.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Hyvinvoiva Pori – Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle.	

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 1.E.40 Suojeltavien lajien elinympäristöjen vaaliminen	Tavoitetilä Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö, Infrayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Varmistaa harvinaisten eläin- ja kasvilajien säilyminen sekä edistää luonnon monimuotoisuutta.			
Toimenpiteen kuvaus: Suojeltavien lajien elinympäristöt huomioidaan kaupungin kaikessa toiminnassa.			
Miksi tärkeää: Elinympäristöjen huomioidulla voidaan parantaa suojeltavien lajien selviytymismahdollisuuksia sekä edesauttaa luonnon monimuotoisuutta. Monimuotoisuutta voidaan ajatella kuin luonnon vastustuskykyä. Se auttaa luontoa sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja tauteihin.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä, tulot ja tulonmenetykset tapauskohtaisia.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 14 Vedenalainen elämä, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Vastuullisuus - Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

Toimenpide 1.E.41 Luontoretket ja luonnonsuojelun viestintä	Tavoitetilä Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Viestintäyksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Matkailu- ja markkinointiyksikkö, Kulttuuriyksikkö, Opetusyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Kuntalaisten luontosuhteen syventäminen retkien, tapahtumien ja viestinnän avulla. Kestävän kehityksen mukaisen retkeilytoiminnan tarjoaminen ja mahdollistaminen kuntalaisille. Yterin uimaranta on Blue flag -sertifioitu vuodesta 2022 alkaen.			
Toimenpiteen kuvaus: Järjestetään vuosittain kiertotalous- ja kestävä kehitysteemaisia tapahtumia sekä luontoretkeä. Porin kaupungin luontoretkeiohjelma on koottuna sivulle www.pori.fi/luontoretket . Viestinnän kehittäminen Porin lähiluontomahdollisuuksista sekä luonnon tilasta ja mahdollisuuksista toimia luonnon hyväksi. Porin Yyteri on Suomen ensimmäinen kohde uimarantakategoriassa, jolle on myönnetty Blue Flag -sertifikaatti vuonna 2022 ja jatkosertifikaatti vuonna 2023. Blue Flag on yksi maailman tunnetuimmista ympäristösertifikaateista uimarantojen, vierasvenesatamien ja vastuullisen veneilymatkailun toimijoille, joka auditoidaan vuosittain.			
Miksi tärkeää: Ympäristökasvatuksen konkreettisuus parantaa myös sen vaikuttavuutta.			
Mittari: Retkille ja tapahtumiin osallistuneiden henkilöiden määrä.			
Arvio budjetista: Sisältyy talousarviokehukseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Jokaisella porilaisella on mahdollisuus terveelliseen, aktiiviseen ja turvalliseen elämään, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

Toimenpide 1.E.42 Maatalouden kestävyysmurrosta edistetään kaupungin maaomistajuuden ja viestinnän kautta	Tavoitetilä Luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus	Aikataulu Alkaen 2025 uusi	
	Vastuutahot Ympäristö- ja terveysvalvontayksikkö, Infrayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Edistää ympäristönäkökulmien toteutumista maataloudessa maaomistajuuden kautta. Selvitetään mahdollisuuksia tehdä kiertotalous-, ilmasto- ja ympäristötekoja maataloudessa sekä sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.			
Toimenpiteen kuvaus: Kaupungin omistamien vuokratapojen viljelyn ympäristönäkökulmia edistetään sopimuksien kautta. Toimenpiteessä selvitetään yhdenvertaisia ohjauskeinoja vuokratapojen viljelijöille. Maanviljelystä löytyy ratkaisuja kiertotalous-, ilmasto- ja ympäristötekojen toteuttamiseen, ne voivat liittyä esimerkiksi toimintatapojen muuttamiseen tai ravinteiden kiertoon.			
Miksi tärkeää: Kestävällä maanviljelyllä voidaan kasvattaa maanviljelyn hiilikädenjälkeä ja vähentää haitallisia ympäristövaikutuksia. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 13 Ilmastotekoja, 14 Vedenalainen elämä, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön, Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

2.F. ARJEN KIERTOTALOUDEN TOIMENPITEET

Toimenpide 2.F.43 Kaikissa kaupungin toimipisteissä lajitellaan kattavasti	Tavoitetila Arjen kiertotalous	Aikataulu Kehitteillä	
	Vastuutahot Tilayksikkö, Keräämö Oy, Viestintäyksikkö, kaikki yksiköt		
Toimenpiteen päämäärä: Porin kaupunki toteuttaa kiertotaloutta ja resurssiäisäutaa ruohonjuuritasolla ja johtaa esimerkillä.			
Toimenpiteen kuvaus: Kaikissa Porin kaupungin toimipisteissä kiinnitetään huomiota jokapäiväiseen jätteiden lajitteluun ja kierrättämiseen. Kaikille jätejakeille varataan lajitteluastia toimipisteen tiloista ja henkilöstölle annetaan riittävä ohjeistus niin lajitteluun kuin tyhjentämiseen. Huomioidaan myös jätekatoksissa oleva lisätilan tarve erityisesti koulujen kohdalla.			
Miksi tärkeää: Jotta Porin kaupungin toimet voivat olla vaikuttavia, täytyy kiertotalouden periaatteiden olla laajasti käytössä myös kaupungin omissa yksiköissä ja toimipisteissä. Esimerkillä johtaminen on tehokkain tapa johtaa. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Muodostunut toimintatavaksi.			
Arvio budjetista: Virkatyönä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön, Päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 2.F.44 Omakoti- ja pientaloasujien lajittelumahdollisuuksien optimointi	Tavoitetila Arjen kiertotalous	Aikataulu Alkaen 2024 uusi	
	Vastuutahot Keräämö Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Nostaa jätteiden kierrätysastetta sekä tehdä kierrättämisestä mahdollisimman helppoa omakoti- ja pientaloasujille.			
Toimenpiteen kuvaus: Arvioidaan nykyisten hyötyjätepisteiden sijaintien perusteella optimoinnin tarpeet. Sijoitetaan hyötyjätepisteet parhaalle mahdollisille paikoille.			
Miksi tärkeää: Kuntalaisten on helpompi kierrättää, kun mahdollisuudet ovat kattavat. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Hyötyjätepisteverkosto on optimoitu, tilannekatsaus 2025.			
Arvio budjetista: Osana toimintaa ja arvioidaan ennen toteutusvaihetta, Keräämö Oy.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Moni-ilmeisten asuinalueiden sekä niiden palvelutason ja arvojen vahvistaminen, Vastuullisuus –Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 2.F.45 Yhteiskäytettävät tavarat Porissa	Tavoitetilä Arjen kiertotalous	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä	
	Vastuutahot Kulttuuriyksikkö, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö, Liikunta- ja nuorisoyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Toimenpiteen tavoitteena on tehdä jakamistalouden toteuttamisesta mahdollisimman helppoa porilaisille. Lisätään yhteiskäytettävien tuotteiden määrää, niiden käyttöastetta sekä tietoisuutta yhteiskäyttömahdollisuuksista. Turvataan toimintaan tarvittavat resurssit.			
Toimenpiteen kuvaus: Toimenpiteen tarkoituksena on lisätä esimerkiksi kirjastoista, Liikuttamosta ja Välinevuokraamosta saatavia tavaroita ja turvata toimintaan tarvittavat resurssit. Esimerkkejä ovat erilaiset rakentamisen työkalut tai vaatteiden korjaukseen tarvittavat välineet. Porin pääkirjastosta voi lainata esimerkiksi soitinmateriaalia ja yhteiskäyttää 3D-tulostinta. Siellä toimivasta Liikuttamosta voi lainata kirjastokortilla liikunta- ja retkeilyvälineitä. Tämän lisäksi kaupungin Luontopajalla toimivasta Välinevuokraamosta voi vuokrata erilaisia vapaa-ajan tarvikkeita. Yhteiskäytettävistä tavaroista viestitään pori.fi/lainaaminen -sivulla ja sen ajantasaisuudesta huolehditaan. Toimenpiteeseen kuuluu CIRCWASTE-hankkeessa yhteen kootun Porin kaupungin yhteiskäytön ja lainaamisen toimintamallin kehittäminen.			
Miksi tärkeää: Jakamistaloudesta tulee tehdä mahdollisimman helppoa, jotta asukkaat ryhtyvät toteuttamaan sitä. Jakamistalous vähentää tarpeetonta kuluttamista ja siten edistää kestävästä kehityksestä. Maksuttomat tai edulliset palvelut lisäävät yhdenvertaisuutta. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Yhteiskäytettävien tavaroiden määrä ja lainausmäärien seuranta (tavaroiden osalta).			
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Kasvava Pori – Palvelumme tukevat lapsiperheitä, Kehitämme Porin opiskelijaystävällisenä kaupunkina, Hyvinvoiva Pori – Kaupungin poikkiallinen liikumisohjelma, Digitalisaatio - Hyödynämme digitalisaation mahdollistamien palveluinnovaatioiden kehittämisen ja tarjoamme sujuvan ja saavutettavan digitaalisen palvelukokonaisuuden, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista palvelujen uudistamisen avulla, Yhteiskuntavastuu ja kestävät hankinnat.	

Toimenpide 2.F.46 Roskaantumisen hillinnän yhteistyöryhmä ja toimenpidesuunnitelma	Tavoitetilä Arjen kiertotalous	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä	
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Ympäristö- ja terveystieteiden yksikkö, Infrayksikkö, Keräämö Oy, Sivistystoimiala		
Toimenpiteen päämäärä: Roskaantumisen hillintää ja ehkäisyä koordinoidaan toimialat ylittävällä yhteistyöllä ja toimenpidesuunnitelmalla. Aloitetaan kansallinen rantaroskaseuranta (osana EU:n meristrategiadirektiiviä).			
Toimenpiteen kuvaus: Marlin-projektissa (2013) huomattiin Suomen seurantarantojen olevan kaikkein roskaaisimpia suhteessa muihin tutkimuksessa olevien lähimaiden rantoihin, Ruotsiin, Viroon ja Latviaan. Roskaantumista tulee monista lähteistä ja suurin osa niistä päätyy lopulta vesistöihin. Roskaantumisen hillinnän yhteistyöryhmän tavoitteena on tehdä paikallisesti tehokkaita toimia. Yhteistyöryhmän edustus: suunnittelu- ja kehittämissyksikkö (koordinoi), ympäristövalvonta, infran kunnossapito- ja hulevesitiimi, viestintä, sivistystoimiala, Keräämö Oy. Työryhmä valmistelee roskaantumisen hillinnän toimenpidesuunnitelman ja jakaa suunnitelmassa vastuutahot eri toimille. Työryhmän johdolla toteutetaan rantaroskaseurannan aloittaminen, siivoustalkoot-kampanjan kehittämistä (koulut, varhaiskasvatus, asukkaat), Mahanpuruja muovista -kampanjan (PSS ry) toistamista ja kehittämistä, tavoitteiden asettaminen roskaavien toimien haittojen vähentämiseksi (esim. lumenkaatopaikat, hulevesien hallinta, tekonurmikentät ja ilotulitukset), laittomaan jätteen hylkäämiseen puuttuvien keinojen kehittäminen sekä tietoisuuden lisääminen sekä asukkaille että yrityksille ja muille sidosryhmille.			
Miksi tärkeää: Suomessa noin 90 % roskaista on muovia, joka ei ikinä maadu. Roskaa tulee useasta lähteestä, kuten kaupunkien hulevesistä, liikenteestä, rakentamisesta ja ihmisten tahallisesta sekä tahattomasta roskaamisesta. Merkittävyyttä voidaan tarkastella monien haittavaikutusten kautta. Näitä ovat esimerkiksi eläinvaikutukset, kuten roskan syöminen tai takertuminen, vesistöissä haitallisten aineiden kuljettaminen, sekä vaikutus viihtyvyyteen ja sitä kautta alueiden elinvoimaisuuteen. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Virkatyönä ja tarvittaessa arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 14 Vedenalainen elämä, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Hyvinvoiva Pori – Pidämme leikki- ja lähiliikuntapaikat hyvässä kunnossa, Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestäväseen käyttöön.	

Toimenpide 2.F.47 Ruokahävikin seuranta kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa	Tavoitetila Arjen kiertotalous	Aikataulu Kehitteillä, 2023	
	Vastuutahot Porin palveluliikelaitos, Opetusyksikkö Viestintäyksikkö, Keräämö Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena on vähentää koulujen ja päiväkotien ruokaloissa syntyvän ruokahävikin määrää. Kouluissa ja päiväkodeissa biojätteen päätyvä ruokahävikki on puolitettu vuonna 2030 vuoden 2020 tasoon verrattuna. Samalla vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä. Tavoitteena seurantatiedon hyödyntäminen (menekin arviointi) ja siitä viestiminen.			
Toimenpiteen kuvaus: Kaikissa kaupungin kouluissa ja päiväkotien ruokaloissa seurataan ruokahävikkiä sekä tehostetaan sen osalta ympäristökasvatusta. Ruokasalien biojäteastia ja linjastohävikki punnitaan. Linjastohävikkiä seurataan aterianosatasolla ja lautashävikkiä määrällisesti. Käytetyn sovelluksen (Aromi) seurantatietodataa hyödynnetään menekin arvioinnissa ja ruokalistasuunnittelussa. Tilastotietoa käytetään ruokahävikistä viestimisessä ja ympäristökasvatuksessa. Mahdollisuuksien mukaan dataa päivitetään verkkosivuratkaisuun ajankohtaisena ruokahävikkitietona. Ympäristökasvatuksen kohderyhmänä ovat oppilaat ja henkilökunta sekä päiväkodissa myös vanhemmat (mm. kannustetaan ilmoittamaan poissalat ajoissa).			
Miksi tärkeää: Ruokahävikki on alun perin syömäkelpoista ros kiin päätyntä ruokaa – ja samalla ros kiin heitettyä rahaa. Ruokahävikin määrän vähentäminen tuo myös taloudellista säästöä. Ruokahävikin vähentäminen tehostaa elintarvikeketjua ja auttaa osaltaan ehkäisemään ympäristöongelmia. Jos ruoka päätyy hävikkiin, koko tuotantoketjussa aiheutuneet päästöt ovat syntyneet turhaan. Uudessa jätelaissa ja valtioneuvoston asetuksessa elintarvikealan toimijoille on asetettu kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus toiminnassa syntyvästä elintarvikejätteestä. Tähän sisältyy myös julkisten ravitsemuspalveluiden ruokahävikki. Lisäksi jäteneuvonnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota elintarvikejätteen määrän vähentämiseen . Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Nykykäytännön mukaisesti, jo talousarviokehityksessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Vastuullisuus – Ympäristövastuu, ilmastotekoja ja kestävää kulutusta, Päästöjen vähentämistä prosessien ja palveluiden uudistamisen avulla.	

Toimenpide 2.F.48 Linjastohävikin jakaminen hyväntekeväisyyteen	Tavoitetila Arjen kiertotalous	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Porin palveluliikelaitos, Strategia- ja hyvinvointiyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena linjastohävikin pienentäminen sekä ruoka-apuyhteistyön jatkaminen jäljelle jäävän ruuan osalta. Tavoitteena myös kehittää yhteistyötoimintaa.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kouluissa linjastohävikin määrä on noin 15–20 prosenttia päivittäin ja sitä tulisi pienentää merkittävästi. Vuositasolla linjastohävikki aiheuttaa lähes 200 000 euron kulut. Tästä lähes 70 prosenttia menee onneksi hyötykäyttöön, kun ruokaa lahjoitetaan jaettavaksi esimerkiksi asukastuvilla ja työttömien pisteessä. Ruuan jakaminen hyväntekeväisyyteen on tuonut yhden toimivan ratkaisun ruokahävikin vähentämiseen Porissa. Hyväntekeväisyyteen menevän ruuan käyttö ohjeistetaan selkeästi, eli jaettava ruoka on tarkoitettu heti syötäväksi. Toimintaa varten tehtiin selvitys terveysvalvonnan näkökulmasta sekä logistiikkaratkaisujen miettimiseksi. Tällä hetkellä kuljetukset ovat osa toimintaa, eli samat kuskit, jotka tuovat ruoan kohteisiin, vievät ruoat myös ruoka-apuun. Jatkossakin toiminnassa huomioidaan turvallisuus, kuten jakelun tapahtuminen koordinoitusti niin, ettei koulun tiloihin tule ulkopuolisia kouluaikana.			
Miksi tärkeää: Linjastohävikillä (tai tarjoiluhävikillä) tarkoitetaan ruokalinjastosta tarjolla ollutta ruokaa, joka menee hävikkiin. Tarjolla olosta johtuvien lämpötilojen takia ruuan säilyvyysaika on lyhentynyt. Ruokahävikki on alun perin syömäkelpoista ros kiin päätyntä ruokaa – ja samalla ros kiin heitettyä rahaa. Ruokahävikin vähentäminen tehostaa elintarvikeketjua ja auttaa osaltaan ehkäisemään ympäristöongelmia. Jos ruoka päätyy hävikkiin, koko tuotantoketjussa aiheutuneet päästöt ovat syntyneet turhaan. Jätelaki velvoittaa jätteen määrän vähentämiseen ja siihen että neuvonnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota elintarvikejätteen määrän vähentämiseen. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Linjastohävikin määrän vähentäminen, ruoka-apuyhteistyön kehittäminen.			
Arvio budjetista: Nykykäytännön mukaisesti, sisältyy talousarviokehitykseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 1 Ei köyhyyttä, 2 Ei nälkää, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Syrjäytymisen ehkäisemiseksi vähennämme yksinäisyyttä ja osattomuutta.	

 Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 2.F.49 Ruokailijamäärän vaihteluun liittyvän hävikin vähentäminen	Tavoitetilä Arjen kiertotalous	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä
	Vastuutahot Porin palveluliikelaitos, Opetusyksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena vähentää erityisesti lukion ruokailussa syntyvää ruokahävikkiä.		
Toimenpiteen kuvaus: Aiemmin ruokailijoiden määrän ennustamattomasta vaihtelusta aiheutuvaan ruokahävikkiin on pyritty vaikuttamaan Lukiolaisten kohdalla Tuuks syämää? -kyselyn avulla, kohderyhmänä lukiolaiset ja koulujen henkilöstö. Sen tarkoituksena on välittää tietoa lukiolaisten ja keittiöhenkilöstön välillä ensisijaisesti siitä, kuinka moni oppilaista aikoo osallistua kouluruokailuun minäkin päivänä. Lukiolaisen syöjen määrä vaihtelee suuresti, mikä aiheuttaa ruokahävikkiä. Haasteena ovat olleet liian pienet vastausmäärät. Toimenpiteessä pyritään löytämään uusia tapoja vähentää vastaavista syistä syntyvää ruokahävikkiä.		
Miksi tärkeää: Ruokahävikki on alun perin syömäkelpoista roskiin päätynyttä ruokaa – ja samalla roskiin heitettyä rahaa. Ruokahävikin vähentäminen tehostaa elintarvikeketjua ja auttaa osaltaan ehkäisemään ympäristöongelmia. Jos ruoka päätyy hävikkiin, koko tuotantoketjussa aiheutuneet päästöt ovat syntyneet turhaan. Jätelaki velvoittaa jätteen määrän vähentämiseen ja siihen että neuvonnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota elintarvikejätteen määrän vähentämiseen. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .		
Mittari: Aromi-järjestelmän raportoima ruokahävikin määrän väheneminen.		
Arvio budjetista: Nykykäytännön mukaisesti, sisältyy talousarviokehukseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Pori toimii ketteränä digitaalisena kehittäjänä, Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön.

Toimenpide 2.F.50 Porin työpajat kestävän kehityksen keskittymänä	Tavoitetilä Arjen kiertotalous	Aikataulu Meneillään
	Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluysikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Porin kaupungin työpajat toteuttavat sekä sosiaalisen kestävyuden että kiertotalouden tavoitteita. Kestävän kehityksen keskittymästä löytyy muun muassa liikunta- ja retkeilyvälineiden vuokrauspiste sekä rakennustarvikkeita kierrättävä Varaosapankki. Päämääränä vahvistaa kestävän kehityksen toimintaa.		
Toimenpiteen kuvaus: Työpajat tarjoavat työtä Porin alueen nuorille ja aikuisille sekä samalla palveluja kuntalaisille. Työpajojen yhteydessä toimiva Varaosapankki on satakuntalainen rakennusmateriaalien kierrätyskeskus, jonka tehtävänä on vastaanottaa kuntalaisilta käytöstä poistettuja rakennusmateriaaleja. Varaosapankin työntekijät kunnostavat, varastoivat ja asettavat materiaalit takaisin myyntiin asiakkaille. Varaosapankin lasipalatsissa kunnostetaan myös vanhoja eri aikakusien ikkunoita. Työpajoilla toimii myös Luontopaja, joka hoitaa esimerkiksi liikunta- ja retkeilyvälineiden vuokrausta. Monissa työpajoissa tehdään erilaisia korjaus- ja huoltotöitä. Kestävän kehityksen toimintaa voi vahvistaa monin eri tavoin, kuten esimerkiksi lisäämällä Välinevuokraamon tuotteita kaupungin verkkokauppaan. Työpajat osallistuvat siis kestävän kehityksen ja kiertotalouden vahvistamiseen esimerkiksi materiaalien uudelleen käytössä, tuotteiden elinkaaren pidentämisessä, jakamistaloudessa ja tarjoamalla työtä pitkään työttömänä oleville työntekijöille. Circwaste-hankkeessa on edistetty Varaosapankkia ja liikunta- ja retkeilyvälineiden vuokraustoimintaa.		
Miksi tärkeää: Varaosapankki, Välinevuokraamo sekä muu työpajatoiminta ovat toimiva porilainen kiertotalouspalvelukokonaisuus, jonka olisi tärkeää saada lisää näkyvyyttä ja käyttäjäkuntaa, jotta jakamistalous toteutuisi Porissa parhaalla mahdollisella tavalla. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.		
Arvio budjetista: Nykyisen talousarviokehyyksen mukaista toimintaa.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Kasvava Pori – Palvelumme tukevat lapsiperheitä, Kehitämme Poria opiskelijaystävällisenä kaupunkina, Hyvinvoiva Pori – Kaupungin poikkihallinnollinen liikkumisohjelma, Digitalisaatio - Tarjoamme asiakkaillemme sujuvan ja saavutettavan digitaalisen palvelukokonaisuuden, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.

 Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

2.G. YMPÄRISTÖOSAAMISEN TOIMENPITEET

Toimenpide 2.G.51 Tunnistetaan koulujen ja päiväkotien lähimetsät ja lähiluontokohteet oppimisympäristöinä	Tavoitetilä Ympäristöosaaminen Vastuutahot Sivistystoimiala, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluysikkö, Infrayksikkö	Aikataulu Alkaen 2026 uusi
Toimenpiteen päämäärä: Turvataan koulujen ja päiväkotien mahdollisuus ulkona oppimiseen ja luonnonlukutaidon kehittämiseen tekemällä luontoretkiä matalalla kynnyksellä lähiluontokohteisiin. Näin edistetään luontosuhteen rakentumista.		
Toimenpiteen kuvaus: Tunnistetaan koulujen ja päiväkotien ympäristökasvatuksessa sekä virkistäytymisessä käytetyt lähiluontokohteet ja turvataan näiden säilyvyys. Hyödynnetään esimerkiksi Porin seudun ulko-opettajien asiantuntemusta sivistystoimialan johdolla. Kartoitus voi olla myös osa Porin kehityskuvaa ja sini-viherrakennemallia.		
Miksi tärkeää: Ympäristökasvatuksen konkreettisuus parantaa myös sen vaikuttavuutta. Lisäksi arkinen luontokosketus parantaa tutkitusti lasten immuunijärjestelmää. (Roslund et al. 2020).		
Mittari: Koulujen ja päiväkotien lähimetsät ja lähiluontokohteet on tunnistettu ja säilytetty.		
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 4 Hyvä koulutus, 15 Maanpäällinen elämä.	Strategia: Kasvava Pori – Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Osaava Pori – Terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt, Hyvinvoiva Pori - Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle.

Toimenpide 2.G.52 Porin koulujen ympäristökasvatusviikon kehittäminen ja laajentaminen myös muille kävijöille	Tavoitetilä Ympäristöosaaminen Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Kulttuuriyksikkö, Keräämö Oy, Muut ympäristökasvatusviikon yhteistyötahot	Aikataulu Kehitteillä, Alkaen 2026
Toimenpiteen päämäärä: Porin kaupunki koordinoi vuosittain kouluille ympäristökasvatusviikon. Jatkossa ympäristökasvatusviikon vierailukohteita voidaan laajentaa suunnattavaksi kaikenikäisille porilaisille. Porilaiset kokevat omistajuutta ympäristöasioissa ja kestävän kehityksen teemoissa.		
Toimenpiteen kuvaus: Ympäristökasvatusviikko on vuosittainen porilainen tapahtuma, jonka teemat, paikalliset yhteistyökumppanit ja vierailukohteet vaihtelevat eri kestävän kehityksen osa-alueilla. Suosittuja kohteita ovat esimerkiksi Kompostointipuisto ja Luontotalo Arkki. Ympäristökasvatusviikolla on pitkät perinteet ja se saavuttaa suuren joukon koululaisia. Vastaavanlaisista vierailumahdollisuuksista ympäristöviikon kohteissa tiedotetaan soveltuvilta osin myös muille ryhmille (2026), esimerkiksi koulujen vierailuviikon jatkoksi.		
Miksi tärkeää: Ympäristökasvatus on olennainen osa kestävämmän yhteiskunnan luomisessa. Paikallinen näkökulma helpottaa ympäristöasioiden kokonais kuvan ymmärtämistä ja omaksumista.		
Mittari: Osallistujamäärien seuranta.		
Arvio budjetista: Ympäristöviikon järjestäminen kouluille nykykäytännön mukaisesti sisältyy talousarviokehykseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Kaikkien ikäryhmien osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen, Syrjäytymisen ehkäisemiseksi vähennämme yksinäisyyttä ja osattomuutta.

● Uusi
 ● Kehitteillä
 ● Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 2.G.53 Kuntalaisten ympäristöosaamisen ja arjen kiertotaloustaitojen kehittäminen	Tavoitetila Ympäristöosaaminen Vastuutahot Opetusyksikkö, Kulttuuriyksikkö, Keräämö Oy	Aikataulu Meneillään
Toimenpiteen päämäärä: Ympäristökasvatus tavoittaa kaikki ikäluokat lapsista ikäihmisiin. Kiertotaloustaitojen kehittämiseen sisältyy esimerkiksi yhteiskäyttö, korjaaminen ja huoltaminen, lajittelu sekä resurssiviisas kulutuskäyttäytyminen. Kiertotalouden ja kestävän arjen toteuttamisesta tehdään mahdollisimman helppoa.		
Toimenpiteen kuvaus: Kehitetään uusia ympäristökasvatuksen tapoja, joilla ympäristötietoisuutta voidaan kasvattaa myös aikuisväestön piirissä. Esimerkiksi ympäristö- ja kiertotalousaiheisten koulutusten ja kurssien tarjoaminen. Porin seudun kansalaisopisto ja oppilaitokset sekä Keräämö Oy panostavat arjessa tarvittavien kiertotaloustaitojen kouluttamiseen. Arjen kiertotaloustaitoja ovat esimerkiksi lajittelu, erilaiset korjaustaidot, kuten pyörähuolto, vaatehuolto sekä huonekalujen entisöinti. Lastenkulttuurikeskus Kruunupää kehittää ja tuottaa kestävää lastenkulttuuria, sekä viestii siitä aktiivisesti. Kiertotalouden ja ympäristön näkökulmasta on keskeistä jatkaa muovitietoisien arjen edistämistä. Porin seudulla kehitetty kiertävä ja muuttuva Muovin matka -näyttelykokonaisuus on tavoittanut vuosittain tuhansia kävijöitä. Muovin matkasta on tehty myös video- ja tehtäväkokonaisuus ja näyttelyn voi tilata suoraan esimerkiksi koululle. Muovin matkaa on kehitetty Circwaste-hankkeen, Keräämö Oy:n ja Luontotalo Arkin yhteistyönä. Kiertotalouden ja kestävän arjen toteuttamisesta tehdään mahdollisimman helppoa. Yhtenä keinona huolehditaan myös siitä, että esimerkiksi kirjastoissa on ajantasaista ympäristökasvatusmateriaalia (mm. kirjallisuutta, lautapelejä, opetuspelejä jne.) kuntalaisten, kaupungin toimijoiden, opettajien ja yhdistystoimijoiden helposti saavutettavissa.		
Miksi tärkeää: Kuntalaisten on helpompi toimia ympäristöystävällisesti, kun heille on tarjolla ajantasaista tietoa. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .		
Mittari: Kansalaisopistossa tarjolla olevien, Keräämö Oy:n toteuttamien ja muutoin toteutettujen kiertotaloustaitoja käsittelevien kurssien, infotilaisuuksien ja luentojen määrä vuosittain.		
Arvio budjetista: Porin seudun kansalaisopiston osalta nykykäytännön mukaisesti, sisältyy opiston talousarviokehikseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Kaikkien ikäryhmien osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä ja palvelujen uudistamisen avulla.

Toimenpide 2.G.54 Vihreä lippu -toiminta	Tavoitetila Ympäristöosaaminen Vastuutahot Sivistystoimiala	Aikataulu Meneillään
Toimenpiteen päämäärä: Porissa toteutetaan Vihreä lippu -toimintaa, se on kestävän kehityksen ohjelma ja ympäristösertifikaatti päiväkodeille, koululle, oppilaitoksille ja vapaa-ajan toimijoille.		
Toimenpiteen kuvaus: Porissa on neljä Vihreä lippu -koulu: Kalaholman koulu, Kyläsaaren koulu, Lavian yhtenäiskoulu ja Tuorsniemen koulu. Ohjelmaan liitytään toteuttamalla Vihreä lippu -projekti . Opetusyksikkö kannustaa kouluja Vihreä lippu -toimintaan. Asiaa esitellään rehtoreille säännöllisesti.		
Miksi tärkeää: Vihreä lippu tarjoaa ympäristökasvatuksen tueksi valmista toimintamallia.		
Mittari: Vihreä lippu -koulujen ja päiväkotien määrä (tai muu kasvatusalan ympäristösertifikaatti).		
Arvio budjetista: Vihreä lippu -toiminnan kustannuksista 1–3 ensimmäistä vuotta katetaan keskitetyistä varoista eikä se näin ollen rasita koulujen käyttötaloutta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 4 Hyvä koulutus, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Osaava Pori – Laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Hyvinvoiva Pori – Lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa: itsensä ilmaiseminen, medialukutaito ja suomalaisen demokratian tuntemus, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.

 Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 2.G.55 Selvitetään mahdollisuuksia lisätä ympäristökasvatuksen resursseja	Tavoitetila Ympäristöosaaminen	Aikataulu Alkaen 2024 uusi
	Vastuutahot Sivistystoimiala, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Tehostetaan ympäristökasvatusta porilaisissa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Selvitetään mahdollisuuksia ympäristökasvatuksen resurssointiin.		
Toimenpiteen kuvaus: Selvitetään erilaisia mahdollisia rahoituskanavia ja varmistetaan, että kouluilla on resursseja toteuttaa erilaisia ympäristökasvatuksen toimenpiteitä, kuten ilmasto- ja ympäristölukutaidon tukemiseen tähtäviä toimenpiteitä. Haetaan mallia esimerkiksi Turun ja Tampereen luontokouluista. Toimenpiteenä voi olla hankerahoituskanavien selvittäminen ympäristökasvattajan palkkaamiseksi.		
Miksi tärkeää: Ympäristökasvatus on olennainen osa kestävämmän yhteiskunnan luomisessa. Kansallisen Nuorisobarometrin 2021 tutkimuksen ja politiikkasuosituksen , eli nuorten kokemusten perusteella voidaan päätellä, että ympäristötietoutta tarvitaan lisää yhdenvertaisesti kaikilla koulutusasteilla. Ympäristökansalaisuutta harjoitellaan toimimalla ympäristön puolesta opetus- ja kasvatustilanteissa, se vahvistaa lasten ja nuorien osallisuuden kokemusta (Cantell et al. 2020 ¹).		
Mittari: Menestyksenkäs rahoitushaku ja ympäristökasvatuksen resurssoinnin varmistaminen.		
Arvio budjetista: Omarahoitusosuus hankkeistukseen arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 4 Hyvä koulutus.	Strategia: Osaava Pori – Laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Hyvinvoiva Pori – lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa.

Toimenpide 2.G.56 Kestävän kehityksen toimintamalli ja oppimiskokonaisuudet Intopolkuun	Tavoitetila Ympäristöosaaminen	Aikataulu Alkaen 2025 kehitteillä
	Vastuutahot Opetusyksikkö, Kulttuuriyksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö	
Toimenpiteen päämäärä: Kouluissa suunnitellaan rakenteita ja toimintatapoja, joilla kestävä kehitys edistetään oppilaita osallistamalla tai oppilaslähtöisesti. Korostetaan paikallisia näkökulmia ympäristökasvatuksessa ja jalkautetaan niitä Intopolun avulla.		
Toimenpiteen kuvaus: Kouluissa hyödynnetään esimerkiksi valmiita Intopolkuun koottuja materiaaleja ja sinne muodostuvaa kestävä kehityksen toimintamallia. Osana toimintamallia kasvatus- ja opetushenkilöstö sekä oppilaat ideovat pienimuotoisia ympäristökasvatuksen toimenpiteitä, tekevät yhteistyötä muiden koulujen kanssa sekä voivat jatkossa osallistua esimerkiksi hävikkiviikon sekä muiden teemaviikkojen ideointiin ja toteutukseen. Kiertotalouden osalta esimerkiksi Keräämö oy päivittää materiaalia, joka on löydettävissä Intopolun kautta. Intopolku kokoaa erilaisia valmiita materiaaleja ja oppituntikokonaisuuksia sekä monialaisen oppimiskokonaisuuden (MOK). Toimenpide tukee olemassa olevaa Intopolkutyötä ja edistää sen ajantasaaisuudesta huolehtimista. Opettajia tiedotetaan esimerkiksi Intopolku-kirjeen avulla. Intopolkuyhteistyö tukee kestävä kehityksen mallin toteuttamista kouluissa. Kokonaisuuden avulla kannustetaan ja autetaan opettajia, rehtoreita ja kouluja ajantasaisten ja valtakunnallisten kestävyysohjelmien viestinnässä ja toteutuksessa, kuten Kestävä koulu -ohjelma tai Kestävä tulevaisuus -kokonaisuus. Intopolun Ympäristöpolkua on kehitetty Circwaste-hankkeessa. Kaikki materiaalit ovat vapaasti saatavissa.		
Miksi tärkeää: Ympäristökasvatus on olennainen osa kestävämmän yhteiskunnan luomisessa. Kansallisen Nuorisobarometrin 2021 tutkimuksen ja politiikkasuosituksen , eli nuorten kokemusten perusteella voidaan päätellä, että ympäristötietoutta tarvitaan lisää yhdenvertaisesti kaikilla koulutusasteilla. Ympäristökansalaisuutta harjoitellaan toimimalla ympäristön puolesta opetus- ja kasvatustilanteissa, se vahvistaa lasten ja nuorten osallisuuden kokemusta (Cantell et al. 2020 ²).		
Mittari: Intopolkuun lisättyjen materiaalien hyödyntämisaste opetuksessa (kysely).		
¹ Cantell, H., Aarnio-Linnavuori, E. & S. Tani (2020). Ympäristökasvatus: Kestävän tulevaisuuden käsikirja. 1.p. 267 s. PS-Kustannus, Jyväskylä.		
² Cantell, H., Aarnio-Linnavuori, E. & S. Tani (2020). Ympäristökasvatus: Kestävän tulevaisuuden käsikirja. 1.p. 267 s. PS-Kustannus, Jyväskylä.		
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 4 Hyvä koulutus, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen.	Strategia: Osaava Pori – Laadukas opetus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Hyvinvoiva Pori – Lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa: itsensä ilmaiseminen, medialukutaito ja suomalaisen demokratian tuntemus, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 2.G.57 Koulujen ja varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen teemapäivät ja -viikot	Tavoitetila Ympäristöosaaminen	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Opetusyksikkö, Varhaiskasvatusyksikkö, Kulttuuriyksikkö, Porin palveluliikelaitos, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Keräämö Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Oppilaiden ympäristötietoisuuden lisääminen ympäristökasvatuksen keinoin sellaisista teemoista, joihin oppilaat voivat itse vaikuttaa. Näitä teemoja ovat esimerkiksi lautashävikki, harrastukset, liikkuminen, omat hankinnat, luontoteot, kierrätys ja roskaantumisen vähentäminen.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kouluissa ja varhaiskasvatuksessa vietetään jatkossakin vuosittain kestävän kehityksen toimiin tähtäviä teemaviikkoja ja teemapäiviä. Näitä voivat olla esimerkiksi hävikkiviikko, Euroopan jätteenvähentämisviikko (EWR), nuukuusviikko, reilun kaupan viikko, kestävän kehityksen viikko, Itämeripäivä, maailman ympäristöpäivä, Suomen luonnon päivä ym. Oppilaita kannustetaan esimerkiksi vähentämään ruokailussa syntyvää lautashävikkiä ja toimimaan kestävästi arjessaan ympäristökasvatuksen avulla.			
Miksi tärkeää: Ympäristökasvatus on olennainen osa kestävämmän yhteiskunnan luomisessa. Ruokahävikki on alun perin syömäkel-poista roskiin päätyntä ruokaa – ja samalla roskiin heitettyä rahaa.			
Mittari: Järjestettyjen teemaviikkojen ja tapahtumien määrä. Lautashävikin seuraaminen hävikkiviikolla g/oppilas -asteikolla hävikkiviikoilla. Koulujen välisten erojen ja vuosien välisten erojen seuranta hävikkiviikon datasta (Palveluliikelaitos).			
Arvio budjetista: Nykykäytännön mukaisesti, sisältyy talousarviokehykseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 4 Hyvä koulutus, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa: itsensä ilmaise-minen, medialukutaito ja suomalaisen demokratian tuntemus.	

Toimenpide 2.G.58 Kestävän ruokaketjun ja ruokahävikin opetusmateriaalin kehittäminen	Tavoitetila Ympäristöosaaminen	Aikataulu Alkaen 2024 uusi	
	Vastuutahot Keräämö Oy, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Porin palveluliikelaitos		
Toimenpiteen päämäärä: Ympäristökasvatuksen tehostaminen, paikallisten näkökulmien korostaminen ympäristökasvatuksessa.			
Toimenpiteen kuvaus: Luodaan yhdessä yhteistyökumppanien kanssa ruokahävikistä sekä kestävästä ruoantuotannosta ja ruokavaliosta (esim. ravintosuosittukset sekä kestävät ruokavaliinnat) kertovaa kouluille ja varhaiskasvatukseen suunnattua materiaalia, esimerkiksi videoita. Materiaalissa korostetaan porilaisia ja satakuntalaisia näkökulmia. Paikallisella näkökulmalla uskotaan olevan positiivinen vaikutus opetusmateriaalin vaikuttavuuteen. Materiaali täydentää Intopolun Ympäristöpolkua.			
Miksi tärkeää: Ympäristökasvatus on olennainen osa kestävämmän yhteiskunnan luomisessa. Pohjoismaiset ravintosuosittukset , jotka on tuotettu tutkitun tiedon pohjalta niin terveyden kuin ekologisuuden kannalta ohjaavat ruokavaliioon, joka on kasvispainotteinen, sisältää runsaasti kalaa ja vain vähän, jos ollenkaan lihaa.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 3 Terveysttä ja hyvinvointia, 4 Hyvä koulutus, 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa: itsensä ilmaise-minen, medialukutaito ja suomalaisen demokratian tuntemus, Vastuullisuus – Vä-häpäästöisen toiminnan mahdollistamista prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 2.G.59 Porin museot toteuttavat Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää	Tavoitetila Ympäristöosaaminen	Aikataulu Kehitteillä, 2025	
	Vastuutahot Kulttuuriyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Porin museoiden ympäristöohjelman ja -lupauksen laatiminen sekä ympäristötyön toteuttaminen järjestelmällisesti osana museotoimintaa Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän johdolla.			
Toimenpiteen kuvaus: Ekokompassi on Suomen Luonnonsuojeluliiton omistama toimialariippumaton ympäristöjärjestelmä ja johtamistyökalu, jonka avulla organisaatio voi kokonaisvaltaisesti tarkastella kaikkia ympäristöasioitaan. Ekokompassin myötä Porin museot saavat asiantuntija-apua omiin ympäristöasioihinsa, sekä välineitä kehittämään ja viestiä ympäristöosaamisestaan. Ekokompassin avulla Porin museot pystyvät paremmin tuottamaan kestävä kehityksen mukaista museotoimintaa.			
Miksi tärkeää: Kestävä kehitys ja ympäristövastuu kuuluvat kaikille aloille. Porin museot tavoittavat vuosittain yli 60 000 porilaista tai ulkopaikkakuntalaista, ja siten kestävä kehityksen mukainen museotyö on myös viestintäteko.			
Mittari: Saavutettu Ekokompassi-sertifiointi.			
Arvio budjetista: Sisältyy talousarviokehykseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Vastuullisuus – Päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla, Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

Toimenpide 2.G.60 Vihreä Kruunu -ympäristöohjelma Lastenkulttuurikeskus Kruunupäälle	Tavoitetila Ympäristöosaaminen	Aikataulu Kehitteillä, 2024	
	Vastuutahot Kulttuuriyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Lastenkulttuurikeskus Kruunupää kehittää itselleen Vihreä kruunu -ympäristöohjelman, ja noudattaa ja kehittää sitä.			
Toimenpiteen kuvaus: Lastenkulttuurikeskus Kruunupää haluaa kehittää toimintaansa kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Sopivan työkalun puutteessa Lastenkulttuurikeskus Kruunupää kehittää omiin tarpeisiinsa oman Vihreä kruunu -ohjelman, jota voidaan myös monistaa muille kulttuuri- ja taidekeskuksille. Vihreän Kruunun kolme toiminta-ajatus ovat: 1. Työpajojen ja palveluiden ekologisuuden lisääminen 2. Materiaalien uusiokäyttö ja kierrätys 3. Aineettomien palveluiden kehittäminen. Näitä Vihreän Kruunun kolmea kärkeä apuna käyttäen Kruunupään toimintaa tarkastellaan ja kehitetään kestävään suuntaan. Vihreän Kruunun toimintaa kehitetään työntekijöiden, palveluiden ja sidosryhmien välillä, kehityksen ja tutkimuksen mennessä eteenpäin.			
Miksi tärkeää: Lastenkulttuurikeskus Kruunupää on porilaisena toimijana verkostoitunut kansallisesti ja kokoaa suurempi vaikuttaja taidekasvatustyössä esimerkiksi Vauvojen värikylpy® -työpajamenetelmän kehittämisen myötä. Kestävä kehitys ja ympäristövastuu kuuluvat kaikille aloille.			
Mittari: Vihreä Kruunu on valmis ja käytössä.			
Arvio budjetista: Sisältyy nykyiseen talousarviokehykseen.	YK:n kestäväen kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Vastuullisuus –Päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 2.G.61 Hulevesien makroroskatutkimus ja Mahanpuruja muovista -kampanja	Tavoitetila Ympäristöosaaminen	Aikataulu Kehitteillä, Alkaen 2024	
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämisyksikkö, Infrayksikkö, Kulttuuriyksikkö, Opetusyksikkö, Viestintäyksikkö, Keräämö Oy, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Toimenpiteen päämääränä on Pidä Saaristo Siistinä ry:n Mahanpuruja muovista -kampanjan toteutuksen kehittäminen paikallisista näkökulmista. Yhteisprojektissa kehitetään toimialat ylittävää, vaikuttavaa ja osallistavaa ympäristökasvatustoimintaa. Hulevesikaivojen makroroskatutkimuksen toteuttaminen Porissa.			
Toimenpiteen kuvaus: Mahanpuruja muovista on Porin kaupungin vuosittainen toteutus Pidä Saaristo Siistinä ry:n kampanjasta, jonka tarkoituksena on viestiä hulevesikaivojen kautta vesistöihin päätyvistä roskista ja samalla vähentää sitä. PSS ry on aloittanut kampanjoinnin eri kaupunkien kanssa yhteistyössä vuonna 2019, ja Porin kaupunki osallistui toteutukseen ensi kertaa vuonna 2022. Kampanjassa hulevesikaivojen kansien ympärille liimataan roskaantumisen haittoja kuvaavia tarroja. Porin kaupungin kampanjan erikoisuutena on ollut koululaisten osallistaminen kampanjan toteutukseen kuvataidehaasteen avulla. Yläkoululaisten töiden pohjalta suunniteltiin tarrojen kuvitus ja töistä pidettiin taidenäyttely vuonna 2022. Mahanpuruja muovista -kampanjan Porin toteutusta on tehty yhteistyönä Suunnittelu- ja kehittämisyksikön, Keräämö Oy:n (ent. Porin seudun jäteneuvonta), Lastenkulttuurikeskus Kruunupään, Infrayksikön, viestintäyksikön, Circwaste-hankkeen, opetusyksikön ja kulttuuriyksikön kanssa. Toimintaa on tarkoitus jatkossakin kehittää koululaisia, opiskelijoita ja mahdollisesti muitakin kuntalaisia osallistavaksi. PSS ry:n kampanjan yhteydessä on joissakin kunnissa toteutettu myös hulevesikaivojen makroroskatutkimus roskien määrystä ja koostumuksesta, ja tämänkaltaisen tutkimus halutaan toteuttaa myös Porissa oppilaitosyhteistyönä. Hulevesikaivojen makroroskatutkimuksen suunnittelu aloitetaan 2024. Selvityksen avulla saadaan myös tietoa siitä, olisiko mahdollista asettaa katujen hulevesikaivoihin suodattimia, jotka keräisivät roskat.			
Miksi tärkeää: Kadulle tai katukaivoon heitetty roskat päätyvät sade- ja sulamisvesien mukana kaivosta suoraan lähimpään vesistöön. (PSS ry 2022) Suurin osa roskasta on muovia, joka ei maadu koskaan, vaan hajoaa pienemmäksi mikromuoviksi. Monialainen yhteistyö ympäristökasvatuksen kehittämisessä helpottaa tiedolla ja esimerkillä johtamista.			
Mittari: Toteutuneet vuosittaiset kampanjat, koululaisten, opiskelijoiden ja kuntalaisten osallistaminen, hulevesikaivojen makromuovitutkimuksen toteuttaminen.			
Arvio budjetista: Virkatyönä ja muu arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestäväen kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 14 Vedenalainen elämä, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Kaikkien ikäryhmien osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen, Viihtyisät ja turvalliset puitteet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut luonnonvarojen kestäväen käyttöön, Digitalisaatio – Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta.	

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

2.H. LIKKUMISEN TOIMENPITEET

Toimenpide 2.G.62 Sujuvoitetaan kävelyä ja pyöräilyä	Tavoitetilä Viisas liikkuminen Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö, Infrayksikkö	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena on luoda yhtenäisiä kävelyn ja pyöräilyn reittejä, joissa liikkuminen on helppoa ja turvallista, ja jotka kasvattavat kävelyn ja pyöräilyn suosiota etenkin Porin keskustaa-ajamassa ja sen läheisyydessä.		
Toimenpiteen kuvaus: Pyöräilyn ja kävelyn kehittämistä jatketaan ja ne huomioidaan alustavasti vuonna 2025 laadittavassa Kestävän liikkumisen ohjelmassa sekä vuonna 2025 päivitettävässä Porin kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräilyn tavoiteverkossa. Pyöräilyä ja kävelyä sujuvoitetaan taajamien välillä sekä Porin keskustaa-ajamassa. Esimerkkinä Yrjönkadun kehittäminen Matkakakeskuksen ja Puuvillan yhdistävänä kevyen liikenteen runkoväylänä sekä supersuojateiden ja pyöräkatujen hyödyntäminen. Jalankulku- ja polkupyörävälästä rakennetaan ja perusparannetaan jatkuvana työnä. Periaatteita toteutetaan Porin keskustan liikenneverkko-suunnitelmassa (infran toteutus sekä selvitetään hulevesirakenteet ja katupuut/kaupunkivihreä).		
Miksi tärkeää: Hyviksi ja turvallisiksi koetut kävely- ja pyöräilymahdollisuudet vähentävät lyhyiden matkojen automatkoja ja näin vaikuttavat positiivisesti esimerkiksi liikenteestä johtuviin päästöihin, ruuhkiin sekä kaupunkitilan viihtyisyyteen. Kävellessä ja pyöräillen liikkuminen lisää myös terveyttä ja hyvinvointia yksilötasolla.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.		
Arvio budjetista: Nykyisen kehityksen mukaisesti ja arvioidaan toteutusvaiheiden edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Kasvava Pori – Suomen parhaat pyörätiet ja -reitit, Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Hyvinvoiva Pori – Kaupungin poikkiallinen liikkumishohjelma, Viihtyisät ja turvalliset puutuet ulkoilulle, liikkumiselle, kulttuurille ja asumiselle, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.

Toimenpide 2.G.63 Selvitetään mahdollisuudet ympäristöystävällisempään joukkoliikenteeseen	Tavoitetilä Viisas liikkuminen Vastuutahot Porin Linjat Oy, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö	Aikataulu Alkaen 2025 uusi
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena on selvittää mahdollisuudet ottaa käyttöön ympäristöystävällisempiä energianlähteitä käyttäviä linja-autoja käyttöön Porin ja Ulvilan paikallisliikenteessä vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on vähentää joukkoliikenteen päästöjä muuttamalla käyttövoimaratkaisuja ympäristövaikutuksiltaan parempiin sekä parantaa käyttövoiman huoltovarmuutta.		
Toimenpiteen kuvaus: Porin Linjat Oy toteuttaa kaluston uusimista ympäristöystävällisyyttä, päästöjen vähentämistä, huolto ja korjausta tukevaa strategiaa. Selvitetään, millaiset ympäristöystävällisiä energianlähteitä käyttävät linja-autot soveltuisivat parhaiten Porin ja Ulvilan paikallisliikenteeseen. Vaihtoehtoja voivat olla esimerkiksi sähköbussit, biokaasubussit sekä vetybussit sekä muut teknologiat. Sähköbussuja voidaan pitää ympäristöystävällisenä vaihtoehtona etenkin, jos niiden käyttämä sähkö on tuotettu päästöttömällä energianlähteillä. Biokaasubussit synnyttävät huomattavasti vähemmän päästöjä dieselkäyttöiseen bussiin verrattuna. Vetykaasun käyttöä autojen energianlähteenä kehitetään tällä hetkellä valtavasti. Pohjoismaissa vetybussuja on ollut koekäytössä esimerkiksi Ruotsin Sandvikenissä . Bussien käyttövoimien vertailussa huomioidaan ajoneuvojen koko elinkaaren vaikutukset aina valmistuksesta kierrätykseen sekä muutokset varikoinfraan ja energian jakeluun.		
Miksi tärkeää: Käyttövoimavalinnoista syntyy suurimmat ympäristövaikutukset. Muuttamalla niitä ympäristöystävällisempään suuntaan, vähennetään päästöjä. Myös elinkaariajattelu on tärkeässä roolissa vaikutusten arvioinnissa.		
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.		
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Kasvava Pori – Kattava ja vähäpäästöinen joukkoliikenne, Vastuullisuus – Päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.

Toimenpide 2.G.64 Matkaketjujen sujuvoittaminen	Tavoitetilä Viisas liikkuminen	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä	
	Vastuutahot Infrayksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnittelu-yksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena on sujuvoittaa matkaketjuja. Kehitetään liikkumisjärjestelmää siten, että vaihdot joukkoliikenteen, yhteiskäyttöisten liikkumisvälineiden (ml. kimpakyydit) sekä kävelyn ja pyöräilyn välillä ovat mahdollisimman saumattomia. Selvitetään polkupyörällä, yhteiskäyttöisillä liikkumisvälineillä sekä autoilla tapahtuvan liityntäpysäköinnin laajuutta Porissa ja kehitetään joukkoliikenteeseen liittymistä valikoituilla alueilla.			
Toimenpiteen kuvaus: Toimenpiteessä pyritään tunnistamaan kohteita Porissa, joissa tapahtuu liityntäpysäköintiä polkupyörällä, henkilöautolla tai yhteiskäyttöisillä liikkumisvälineillä. Pyritään selvittämään sitä, kuinka laajoja ilmiötä monta liikkumismuotoa sisältävät matkaketjut Porissa ovat ja onko liityntäpysäköintiä tai eri liikkumismuotoja yhdisteleviä keskittyviä tarpeen kehitteitä. Mahdollisuuksien mukaan joukkoliikenteen pysäkkien yhteydessä voi olla esimerkiksi liityntäpysäköintimahdollisuus polkupyörille ja autoille, yhteiskäyttöisiä liikkumisvälineitä, kuten kaupunkipyöriä tai sähköpyörien latauspisteitä, sekä merkitty kimpakyytipysäkki.			
Miksi tärkeää: Kestävän liikkumisen määrän kasvattaminen vaatii matkaketjujen sujuvoittamista sekä liikkumisen tekemistä mahdollisimman helpoksi ja yksilön näkökulmasta kannattavaksi sekä houkuttelevaksi. Joukkoliikenteen käytöllä on monia etuja, mikäli sillä korvataan muuten autolla tapahtuva matka. Etuja ovat esimerkiksi pienemmät matkustajakohtaiset päästöt ja kaupungin parempi viihtyisyys. Julkisen liikenteen käyttö tulee kuitenkin olla mahdollisimman vaivatonta, jotta se on kilpailukykyinen henkilöauton kanssa.			
Mittari: Pysäkki-infran toimenpiteiden määrä, erilaiset havainnoiteihin perustuvat laskennat käyttömääristä.			
Arvio budjetista: Käynnissä oleva työ nykyisen talousarviokehityksen mukaisesti. Muu arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Kasvava Pori – Kattava ja vähäpäästöinen joukkoliikenne, Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Digitalisaatio – Hyödynämme digitalisaation mahdollistamien palveluinnovaatioiden kehittämisen, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	
Toimenpide 2.G.65 Lisätään pyörien runkolukitus- ja sisäsäilytyspaikkoja	Tavoitetilä Viisas liikkuminen	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Rakennusvalvontayksikkö, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnittelu-yksikkö, Infrayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Helpottaa ja kehittää pyörien pysäköintiä Porissa sekä tehdä pyöräilyä kilpailukykyinen vaihtoehto autoilulle. Keskustan saavutettavuuden parantuminen pyörällä on eduksi myös keskustan elinvoimalle ja yritysten liiketoiminnalle.			
Toimenpiteen kuvaus: Tunnistetaan pyöräilyn kannalta tärkeät pysäköintikohteet sekä lisätään näissä paikoissa nykyaikaisia pyörien runkolukituksen mahdollistavia pyörätelineitä. Sisätiloissa tapahtuvaa pitkäaikaispysäköintiä voidaan pilotoida Matkakeskuksen lähistöllä, jolloin liittyminen kaukobusseihin ja -juniin pyörällä helpottuu. Lisätään pysäköintipaikat palvelukartalle.			
Miksi tärkeää: Runkolukituspaikkojen määrä Porin keskustassa on rajallinen eikä sisätilapysäköintiä ole. Pyörän ollessa monelle suuri investointi, halutaan se pysäköidä turvallisesti koettuun paikkaan. Muuten matka tehdään muilla tavoin, kuten esimerkiksi autolla.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Käynnissä oleva työ nykyisen talousarviokehityksen mukaisesti. Muu arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt.	Strategia: Kasvava Pori – Suomen parhaat pyörätiet ja -reitit, Kestävä kaupunkisuunnittelu ja ympäristörakentaminen, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	
Toimenpide 2.G.66 Kampanjoilla uusia asiakkaita joukkoliikenteeseen	Tavoitetilä Viisas liikkuminen	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Porin Linjat Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Porissa toteutetaan erilaisia joukkoliikenteen kampanjoita, joista osa muuttunut säännölliseksi. Joukkoliikenteen asiakasmäärät kasvavat.			
Toimenpiteen kuvaus: Erilaisilla joukkoliikenteen kampanjoilla ja markkinoinnilla pyritään tavoittamaan uusia joukkoliikenteen käyttäjiä sekä lisätä joukkoliikenteen käyttömääriä Porissa ja lähikunnissa. Näitä voivat olla esimerkiksi tiheämpien vuorovälien pilotointi suosituimmilla reiteillä, kesäbussilinjat keskustan, Yyterin ja Reposaaaren välillä sekä joukkoliikenteen lipputuotteiden joustava hinnoittelu eri myyntikanavissa ja eri kohderyhmille.			
Miksi tärkeää: Joukkoliikenteen käyttö vähentää suoraan liikenteestä koituvia päästöjä. Joukkoliikenteen käyttö vaikuttaa myös kaupungin viihtyisyyteen.			
Mittari: Joukkoliikenteen matkojen lisääntyminen (data), Bussiliikenteen asiakastytyväisyyden selvittäminen säännöllisillä kyselyillä.			
Arvio budjetista: Talousarviokehityksen mukaisesti.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Kasvava Pori – Kattava ja vähäpäästöinen joukkoliikenne, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 2.G.67 Parannetaan henkilöstön mahdollisuuksia kestävään työmatkaliikkumiseen	Tavoitetila Viisas liikkuminen	Aikataulu Alkaen 2023 kehitteillä	
	Vastuutahot HR-yksikkö, Tilayksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Parannetaan kaupungin työntekijöiden mahdollisuuksia kulkea työmatkoja pyörillä parantamalla pyöräilyä tukevia palveluja kaupungin toimipisteissä. Luodaan työntekijöille kannustimia tulla pyörällä tai kimppekyydillä töihin.			
Toimenpiteen kuvaus: Toimenpiteessä lisätään työmatkapyöräilyä tukevia palveluja kaupungin toimipisteissä. Näitä ovat esimerkiksi pyörätelineet, runkolukituspaikat, työntekijöiden käytössä olevat suihku- ja pukeutumistilat sekä varusteiden säilytykseen tarkoitettut kaapit. Työmatkapyöräilyä kannustetaan esimerkiksi erilaisilla kilpailuilla ja kampanjoilla, kuten Pyörällä töihin -päivällä sekä HR- ja Liikuntayksikön yhdessä toteuttamalla haastepyöräilykampanjalla keväällä 2024. Järjestetään Porin kaupungin työntekijöiden työmatkojen kimppekyytiliikkumiselle sähköinen alusta ja mahdollisesti laajennetaan sitä kaikille kaupungin työyhteisöille. Porin kaupungin tarjoama työsuohdepolkupyöräetu lokakuusta 2023 alkaen on osa toimenpidettä. Toimenpide linkittyy myös työnantajan omien pyörien työpäivänaikaisen käytön edistämiseen.			
Miksi tärkeää: Siirtyminen moottorikäyttöisestä liikkumisvälineestä polkupyörään tai kävelyyn vähentää työmatkailun ympäristöhaittoja sekä edistää työntekijöiden hyvinvointia. Samalla kaupunki näyttää omalla toiminnallaan esimerkkiä muille kaupunkilaisille.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Nykyisen kehityksen mukaisesti, arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 3 Terveyttä ja hyvinvointia, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla, Tuemme erilaisin toimenpitein henkilöstön työhyvinvointia.	

Toimenpide 2.G.68 Lentoliikenteen sähköistymiseen valmistautuminen	Tavoitetila Viisas liikkuminen	Aikataulu Alkaen 2025 uusi	
	Vastuutahot Konsernipalvelut, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Edistetään kaupallisen sähköisen lentämisen tulevaisuuden toimintaedellytyksiä etenkin Pori-Helsinki-liikennöintivälillä.			
Toimenpiteen kuvaus: Selvitetään, mitä toimia tarvitaan sähköisen hybridilentoliikenteen ja sähköisen aloittamisen tukemiseksi ja miten kansallisesti voidaan tukea sähköisen lentämisen edistämistä erityisesti taloudellisesti. Tuodaan Suomen ja EU:n tasolla ilmi Porin ja Satakunnan kiinnostus sähköistä lentämistä kohtaan.			
Miksi tärkeää: Sähköinen lentoliikenne vähentää olennaisesti lentoliikenteestä syntyviä päästöjä, mikäli lentokoneiden akut ladataan uusiutuvalla energialla. Pori-Helsinki-välillä on potentiaalia sähköiseen lentämiseen niin matkan kuin matkustajamäärienkin puolesta (Mäntynen et al. 2022).			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Kasvava Pori – Lentoliikenteen ja ilmailualan klusterin kehittäminen, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 2.G.69 Henkilöjuna liikenne Pori-Tampere-rataosuudella uudella ostoliikennesopimuskaudella (2028)	Tavoitetila Viisas liikkuminen	Aikataulu 2026 uusi	
	Vastuutahot Konsernipalvelut, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Selvitetään millaisia edellytyksiä ja mahdollisuuksia Pori-Tampere-rataosuudella on henkilöliikenteen kehittämiseksi sekä mitkä ovat Porin kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa halutunlaiseen kehitykseen.			
Toimenpiteen kuvaus: Pori-Tampere-radalla on tällä hetkellä säännöllistä henkilöjuna liikennettä. Liikennöintipaikkoja Satakunnassa ovat Pori, Harjavalta ja Kokemäki. Toimenpiteessä selvitetään Satakunnan sisäisen liikkumisen määrää sekä Porin ja Tampereen välillä tapahtuvan liikkumisen määrää. Toimenpiteessä kartoitetaan myös matkustajapotentiaalia käytössä olevilta asemilta, mikäli palvelutasoa parannetaan sekä matkustajapotentiaalia tällä hetkellä käytöstä poistetuilta asemilta, kuten Ulvila ja Nakkila. Seudullisen luonteensa vuoksi toimenpidettä on tärkeä kehittää muiden radanvarren kuntien, Satakuntaliiton ja Pirkanmaan liiton sekä raideliikennetoimijoiden kesken.			
Miksi tärkeää: Junaliikenne on yleisesti ottaen ympäristöystävällisin moottoroidun liikenteen muoto. Matkustajat kokevat usein raideliikenteen muita liikennemuotoja mieluisammaksi liikkumismuodoksi ja uudet raideyhteydet kannustavat siksi julkisen liikenteen käyttöön. Toimiva raideliikenneyhteys laajentaa kaupunkien työssäkäyntialuetta ja avaa uusia mahdollisuuksia asukasmarkkinoille sekä mahdollistaa Satakunnan hyötymisen Pirkanmaan vetovoimasta ja Pirkanmaalle asettuneesta osaavasta työvoimasta.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävä kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Kasvava Pori – Tampere-Pori radan matka-ajan lyhentäminen ja palvelutason nosto.	

3.1. KIERTOTALOUDEN LIIKETOIMINNAN TOIMENPITEET

Toimenpide 3.1.70 Edistetään kiertotalousliiketoiminnan sijoittumista Poriin	Tavoitetilä Kiertotalouden liiketoiminta	Aikataulu 2023–2026 kehitteillä	
Toimenpiteen päämäärä: Tavoitteena on edesauttaa kiertotalousyritysten sijoittumista Poriin, helpottaa kehitystyötä sekä yritysten edellytyksiä löytää yhteistyötahoja ja näin vaikuttaa uusien työpaikkojen syntyyn Porissa. Keinoina kiertotalousekosysteemien visualisointi sekä alueellisten infrakorttien luominen.			
Toimenpiteen kuvaus: Teollisuustontteja tarjoavista alueista on tuotettu ns. "infrakortteja", joista selviävät nopeasti ja helposti sijoittuvien yritysten tärkeät kriteerit, kuten esimerkiksi saatavilla olevat logistiset yhteydet, mahdolliset tarvittavat erityisluvat, saatavilla oleva sähköverkko sekä uutena työnä mahdolliset teolliset sivuvirrat. Kiertotalousekosysteemien visualisoinnissa luodaan laajempi kuvaus tai mallinnus Porin yritysten kiertotalousekosysteemeistä, joissa näkyvät yritysten syntyvät sivuvirrat, niiden hyödyntäjät sekä hyödyntämättä jäävät sivuvirrat. Kyseessä on viestinnällinen toimenpide, jolla voidaan edesauttaa yritysten sijoittumista sekä teollisten symbioosien kehittymistä. Toimenpiteen tavoitteita edistetään Kasvun Ekosysteemi –hankkeessa.			
Miksi tärkeää: Kestävää kiertotaloutta edistävien yritysten sijoittumisesta Poriin pyritään tekemään mahdollisimman helppoa. Kiertotalous tarvitsee toteutuakseen myös kierrätysteollisuutta ja teollisia symbiooseja, joiden syntymistä voidaan aktiivisilla toimilla edistää. Uusi liiketoiminta tuo myös työpaikkoja ja elinvoimaa.			
Mittari: Infrakortteja on luotu 5 kpl.			
Arvio budjetista: Osatoteutuksesta hankerahoituksella. Mahdollinen puuttuva osuus arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Kasvava Pori – Pori mahdollistaa yritystoiminnan kasvun ja uudistumisen, Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön.	

Toimenpide 3.1.71 Porin sataman alueiden ja etenkin Peittoon kierrätyspuiston koordinointi ja liiketoimintamalli	Tavoitetilä Kiertotalouden liiketoiminta	Aikataulu Alkaen 2025 uusi	
Toimenpiteen päämäärä: Päämääränä saada Poriin uusia kiertotalousalan yrityksiä, teollisia symbiooseja ja uusia työpaikkoja. Teollisten ekosysteemien rakentaminen ja liiketoiminnan jatkokehittäminen sekä koordinointi. Resursoidaan puiston organisointi kiinteäksi osaksi kaupungin toimintaa.			
Toimenpiteen kuvaus: Peittoon kierrätyspuistolle tulee kiinnittää toimintaa organisoiva taho, joka on osa kaupungin toimintaa. Alueiden koordinoinnille asetetaan uusia konkreettisia tavoitteita. Tahon tehtävänä on kiertotalouspuiston markkinointi ja potentiaalisten kestävän kiertotalouden toimijoiden sitouttaminen. Kiertotalouspuisto voisi hyötyä digitaalisesta alusta. Peittoon on osa kaupunkikehityksen kärkikohteiden Porin sataman aluetta ja kehitystoiminta linkittyy myös satamaan. Jatkokehitetään mahdollisuuksien mukaan myös CIRCWASTE-osahankkeissa tehtyä työtä.			
Miksi tärkeää: Uudet kiertotalousyritykset luovat uusia työpaikkoja. Klusterit edesauttavat yritysten välistä yhteistyötä, teollisia symbiooseja sekä innovaatiotoimintaa. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Kaava on valmis. Toiminnalla on vastuutaho. Kierrätystä tekevien yritysten sijoittumisten määrä.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Kasvava Pori – Edistämme aktiivisesti yritysten ja investointien sijoittumista Porin alueelle, Vastuullisuus – Kaupunki on sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön.	

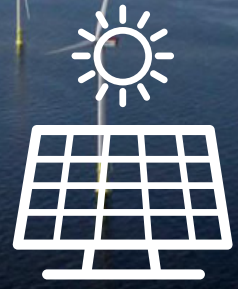
Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 3.1.72 Kiertotalousviestinnän lisääminen elinkeinoelämälle	Tavoitetilä Kiertotalouden liiketoiminta	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä	
	Vastuutahot Prizztech Oy, Viestintäyksikkö, Kasvupalvelu- ja kaupunkisuunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Pori on kansainvälisesti tunnustettu kestävästä kiertotaloudesta ja viestii toiminnastaan konkreettisten onnistumisten kautta. Samalla kiertotalous, vähähiilisyys ja muu kestävä kehitys kuuluvat kaikkien yritysten toimintaan Porissa. Kohderyhmittäistä viestintää tehdään elinkeinoelämälle.			
Toimenpiteen kuvaus: Lisätään kaupungin omaa viestintää jo olemassa olevasta kestävästä kiertotaloustoiminnasta, esimerkiksi kiertotalousyrityksistä sekä käynnissä olevista hankkeista. Edistetään yritysten kiertotaloutta ja vähähiilisyttä viestinnän keinoin. Kiertotalousviestintää toteutetaan mm. ekosysteemisopimus-hankkeissa. Viedään Business Pori -sivuston uusiminen loppuun.			
Miksi tärkeää: Esimerkiksi Circwaste-hankkeen asukaskyselyn perusteella vaikuttaa siltä, etteivät porilaiset ole tietoisia siitä, onko Pori kiertotalouden edelläkävijä. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Talousarviokehityksen mukaisesti. Arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Kasvava Pori – Edistämme aktiivisesti yritysten ja investointien sijoittumista Porin seudulle, Osaava Pori – Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan lisääminen yrityksissä ja korkeakoulutuksessa, Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 3.1.73 Jätehuollon kuljetusten päästöjen minimointi	Tavoitetilä Kiertotalouden liiketoiminta	Aikataulu Alkaen 2024 uusi	
	Vastuutahot Keräämö Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Vähentää erityisesti jätehuollon kuljetuksiin liittyviä päästöjä.			
Toimenpiteen kuvaus: Jätehuollon päästölähteitä ovat esimerkiksi jätteiden kuljetuksen ja käsittelyn päästöt. Jätteiden kuljetuksen päästöihin voidaan vaikuttaa esimerkiksi vaikuttamalla moottorin käyttövoimaan sekä ajoreittisuunnittelulla. Keräämö Oy edistää jätteiden kuljetusten päästöjen minimoimista esimerkiksi kilpailutusten kautta, antamalla lisäpisteitä tarjouspyynnöissä ympäristöystävällisistä käyttövoimaratkaisista.			
Miksi tärkeää: Kuljetusten päästöjen minimointi on sekä resurssiviisasta että vaikuttaa ilmastopäästöihin alentavasti.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen ja arvio päästöjen alenemisesta.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta, Keräämö Oy.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Vastuullisuus – Päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

Toimenpide 3.1.74 Uudelleenkäyttöä edistävän verkkopalvelun hankinta	Tavoitetilä Kiertotalouden liiketoiminta	Aikataulu Alkaen 2024 uusi	
	Vastuutahot Keräämö Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Lisätään tietoutta Porin ja Satakunnan kiertotalousmahdollisuuksista, kuten korjauksen-, huollon-, vuokrauksen ja lainauksen palveluista, tuoden paikalliset ammattilaiset ja palvelun käyttäjät yhteen. Edistetään kestävästä kulutuksen kulttuurinmuutosta ja uudelleenkäyttöä. Esimerkiksi Fiksukulutus.fi-palvelulla.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin seudulle on aiemmin hankittu korjaa.se -palvelu (Ekokumppanit Oy) osana Circwaste-hanketta. Palvelun seuraava versio fiksukulutus.fi-sivusto kokoaa maakunnassa toimivat korjaus-, lainaus- ja vuokrauspalvelut samalle sivustolle. Satakunnan palveluita ei vielä ole sivustolta löydettävissä. Hankintaan ko. tai vastaava palvelu Satakuntaan. Toimenpiteeseen sisältyy hankitusta palvelusta viestittäminen. Verkkosivun tiedot pidetään ajantasaisina ja niiden hyödyntäminen ja siellä ilmoittaminen on sekä palvelun etsijöille että ammattilaisille maksutonta.			
Miksi tärkeää: Kun kansalaisille on tarjolla kootusti tietoa lähiseudun kiertotalousmahdollisuuksista, myös kestävä valinnat helpottuvat. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Porin seudulla toimii Fiksukulutus-sivusto tai muu vastaava uudelleenkäyttöä edistävä verkkopalvelu.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta, Keräämö Oy.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 12 Vastuullista kuluttamista.	Strategia: Digitalisaatio – Tarjoamme asiakkaillemme sujuvan ja saavutettavan digitaalisen palvelukokonaisuuden, Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön, Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista palvelujen uudistamisen avulla.	

3.J. UUSIUTUVAN ENERGIAN TOIMENPITEET

Toimenpide 3.J.75 Energiatohokkuussopimuksen jatkaminen 2025 jälkeen	Tavoitetilä Uusiutuva energia	Aikataulu 2025–2030 kehitteillä	●
	Vastuutahot Tekninen toimiala, Porin Satama Oy, Porin YH-asunnot Oy, Porin Vesi, Porin Linjat Oy ja Pori Energia Oy, Suisto Kiinteistöt Oy, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Sitoudutaan työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen Kunta-alan energiatohokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin jatkokaudella 2025–2030.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kaupunki on ollut energiatohokkuussopimuksessa mukana sen alusta vuonna 1998 asti. Hinku-kunnilta edellytetään energiatohokkuussopimukseen kuulumista. Sopimuksessa kunnat sitoutuvat Kunta-alan energiatohokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Energiatohokkuussopimukseen sisältyvien toimien toteutuksesta ja muusta energiatohokkuuden parantamiseen tähtäävästä toiminnasta raportoidaan (Energiatohokkuussopimukset s.a.).			
Miksi tärkeää: Energiatohokkuussopimukset ovat tärkeä osa Suomen energia- ja ilmastostrategiaa ja ensisijainen keino edistää energian tehokasta käyttöä Suomessa. Vastuullinen ja tehokas energiankäyttö vähentää ilmastonmuutosta aiheuttavia hiilidioksidipäästöjä. Sopimusten tavoite on ohjata kaupunkia jatkuvasti parempaan energiatohokkuuteen. Valtio tukee uuden energiatohokkaan teknologian käyttöönottoa ja tapauskohtaisen harkinnan perusteella sopimukseen liittyneiden kuntien muita energiatohokkuusinvestointeja.			
Mittari: Sopimukseen liittyneet raportoivat vuosittain tehdyistä energiatohokkuustoimenpiteistä ja muista energiatohokkuuden parantamiseen tähtäävästä toiminnasta seurantajärjestelmään. Mittarina ovat energiatohokkuussopimuksen mukaiset tavoitteet.			
Arvio budjetista: Nykyisen talousarviokehityksen mukaisesti, arvioidaan toteutusvaiheiden edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa.	Strategia: Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Vastuullisuus – Hiilineutraalit kunnan (HINKU) -ohjelman tavoitteet ja tiekartta ohjaavat kaupunkimme kohti hiilineutraaliutta.	

Toimenpide 3.J.76 Pori merituulivoiman keskuksena	Tavoitetilä Uusiutuva energia	Aikataulu Meneillään	●
	Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Pori on merituulivoimarakentamisen keskus. Edistetään uusiutuvilla ja päästöttömillä energianlähteillä tuotetun sähkön määrää.			
Toimenpiteen kuvaus: Pohjois-Euroopan merituulivoiman keskittymän rakentuminen Poriin lisää päästöttömillä energiamuodoilla tuotetun sähkön määrää sekä kasvattaa alueellista ja kansallista energiaomavaraisuutta. Merituulivoimakeskittymä tulee nähdä merkittävänä asiana myös kaupungin edunvalvonnan näkökulmasta. Merituulivoimaa voidaan tukea esimerkiksi merialuesuunnitelmalla ja kaavavarauksilla. Pori pyrkii merituulivoimarakentamisen keskuksiksi, joka voisi palvella myös laajemmin koko selkämeren alueelle rakennettavia merituulipuistoja. Suunnittelussa huomioidaan myös merituulivoimaan liittyvät tukitoiminnot, kuten merituulivoimaloiden asentamiseen ja huoltoon liittyvät palvelut ja mahdollinen merituulivoimaloiden esiasennusalue.			
Miksi tärkeää: Uusiutuva energia nähdään merkittävänä alueellisena vetovoimatekijänä. Tärkeää päästöttömän energian lisäämisen, energiaomavaraisuuden sekä Porin kaupungin edunvalvontasuunnitelman 2023 näkökulmasta.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Olemassa olevien suunnitelmien mukaisesti.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa.	Strategia: Vastuullisuus – Päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla, Pori lämpiää uusiutuvalla energialla ja Porissa tuotetaan uusiutuvaa sähköä monin eri tavoin.	

● Uusi ● Kehitteillä ● Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 3.J.77 Selvitetään mahdollisuuksia päästöttömälle pienenergiatuotannolle	Tavoitetila Uusiutuva energia	Aikataulu Alkaen 2025 kehitteillä	
	Vastuutahot Prizztech Oy, Elinvoima- ja ympäristötoimiala, Pori Energia Oy, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Lisätä tuotetun uusiutuvan ja päästöttömän energian määrää. Paikallinen energiantuotanto on monipuolista ja hajautettua tukien huoltovarmuutta.			
Toimenpiteen kuvaus: Selvitetään mahdollisia alueita ja tarvetta uusiutuvalla ja päästöttömällä pienenergialle Porissa sekä mahdollisia pilotoinnista kiinnostuneita tahoja. Pienenergiaa voi tuottaa esimerkiksi pientuulivoimalla, aurinkovoimalla, pienydinvoimalla, biokaasulla tai muilla uusilla energiamuodoilla. Energiantuotantomuotojen koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset otetaan huomioon. Energiantuotantoa voidaan edistää kaavoituksen keinoin.			
Miksi tärkeää: Monipuolinen päästöttömän energian lisääminen ja energiantuotannon hajauttaminen lisää sekä energiaomavaraisuutta että huoltovarmuutta, että vähentää energiantuotannon päästöjä.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa.	Strategia: Vastuullisuus – Päästöjen vähentämistä prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla, Pori lämpiää uusiutuvalla energialla ja Porissa tuotetaan uusiutuvaa sähköä monin eri tavoin.	

Toimenpide 3.J.78 Kunnille, pk-yrityksille ja kuluttajille maksutonta energianeuvontaa	Tavoitetila Uusiutuva energia	Aikataulu Meneillään, 2025 asti	
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Edistää energiatehokkuutta ja uusiutuva energiaa kaikilla yhteiskunnan tasoilla.			
Toimenpiteen kuvaus: Energiaviraston rahoittamaa maksutonta energianeuvontaa tarjotaan Satakunnan kunnille, pk-yrityksille ja kuluttajille Porin kaupungilta 2025 vuoteen asti. Tämän jälkeen toimintaa jatkaa Sweco Finland Oy (Tampere) vuoden 2027 loppuun, jos optiovuodet käytetään (2026–2027).			
Miksi tärkeää: Resurssiviisauden ja kestävien energiavaihtojen toteuttamisesta tulee pyrkiä tekemään mahdollisimman helppoa.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Energiaviraston rahoituksen mukaisesti, sisältyy talousarviokehikseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa.	Strategia: Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla, Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

Toimenpide 3.J.79 Hukkalämmön hyötykäytön edistäminen	Tavoitetila Uusiutuva energia	Aikataulu Kehitteillä, Alkaen 2023	
	Vastuutahot Prizztech Oy, Elinvoima- ja ympäristötoimiala		
Toimenpiteen päämäärä: Energiatehokkuuden parantaminen ja primäärienergian käytön vähentäminen.			
Toimenpiteen kuvaus: Talteen otettua hukkalämpöä on mahdollista myydä kauko- ja aluelämpöverkkoon tai käyttää teollisuuden omissa prosesseissa ja kiinteistöjen lämmityksessä. Toteutetaan Prizztech Oy:n Hukkalämmöstä hyötyenergiaa -hankkeessa laatiman hukkalämmön hyödyntämisen tiekartan toimenpiteitä.			
Miksi tärkeää: Hukkalämmön uusiokäytöllä voidaan korvata esimerkiksi polttoöljyn ja turpeen käyttöä lämmöntuotannossa ja näin vähentää lämmityksestä syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Toteutetaan hankerahoituksella ja arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Vastuullisuus – Pori lämpiää uusiutuvalla energialla ja Porissa tuotetaan uusiutuvaa sähköä monin eri tavoin.	

 Uusi Kehitteillä Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 3.J.80 Uusiutuvan energian ja energia- tehokkuuden vauhdittaminen	Tavoitetila Uusiutuva energia	Aikataulu Alkaen 2024 kehitteillä	
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, strategiset yhtiöt		
Toimenpiteen päämäärä: Hyödynnetään saatavilla olevaa rahoitusta uusiutuvan energian käytön ja energiatehokkuuden lisäämiseksi.			
Toimenpiteen kuvaus: Kaupunki ja strategiset yhtiöt hyödyntävät hankerahoitusta uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden lisäämiseksi. Työtä tehdään monissa eri hankkeissa.			
Miksi tärkeää: Rahoitusta on saatavilla moniin energiahankkeisiin ja tätä kannattaa kaupunkikonsernissa hyödyntää.			
Mittari: Saatujen aiheen rahoitusten / hankkeiden määrä.			
Arvio budjetista: Nykyisten hankkeiden mukaisesti ja uusien kohdalla arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa.	Strategia: Osaava Pori – TKI-rahoituksen ja -hankkeiden nostaminen valtakunnalliselle tasolle, Vastuullisuus - Porissa tuotetaan uusiutuvaa sähköä monin eri tavoin.	

Toimenpide 3.J.81 Öljylämmityksestä luopuminen kaupungin kohteissa	Tavoitetila Uusiutuva energia	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Tilayksikkö, Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Pientää rakennuksista ja lämmityksestä syntyviä päästöjä.			
Toimenpiteen kuvaus: Hallitusohjelmassa on linjattu, että fossiilisesta öljylämmityksestä luovutaan julkisissa rakennuksissa vuoteen 2024 mennessä (Ympäristöministeriö s.a.). Tehdään selvitys siitä, missä kohteissa Porissa on vielä käytössä öljylämmitys ja selvitetään mahdollisuudet korvata nämä järjestelmät kestävämmillä lämmitysvaihtoehdoilla. Kaupungissa voidaan tehdä myös linjaus, ettei mahdollisiin uusiin rakennuksiin enää rakenneta öljylämmitystä.			
Miksi tärkeää: Öljylämmityksestä luopuminen vähentää lämmityksestä syntyviä päästöjä. Öljystä luopuminen edistää energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Nykyisen talousarviokehityksen mukaisesti ja uusien kohdalla arvioidaan toteutusvaiheen edetessä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa, 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Vastuullisuus - Pori lämpiää uusiutuvalla energialla ja Porissa tuotetaan uusiutuvaa sähköä monin eri tavoin.	

 Uusi Kehitteillä Toimintatapa tai meneillään

3.K. YHTEISTYÖN TOIMENPITEET

Toimenpide 3.K.82 Ekosysteemisopimus	Tavoitetila Yhteistyö Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluksikkö	Aikataulu 2021-2027 Kehitteillä	
<p>Toimenpiteen päämäärä: Ekosysteemisopimuksen avulla tuetaan temaattisten painopistealueiden (mm. kiertotalous (esim. kiertotalouden tiekartta)) TKI-toimintaa, mitkä hyödyntävät digitalisaation, uusien teknologioiden ja hiilineutraaliuden tuomia mahdollisuuksia ja siten vauhdittavat elinkeinoelämän uudistumista ja kestävästä kaupunkia.</p>			
<p>Toimenpiteen kuvaus: Porin kaupungin ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) välille on solmittu vuosille 2021-2027 Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus. "Ekosysteemisopimusten toteuttamisessa panostetaan kaupunkien tunnistettuihin vahvuuksiin, eli temaattisiin painopistealueisiin. Porin alueen painopistealueet on valittu yhdessä paikallisten korkeakoulujen, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Painopisteet on valittu siten, että niissä merkittävä kansainvälistä kasvupotentiaalia sisältävä liiketoiminta yhdistyy erinomaiseen teolliseen kokeiluympäristöön. Porin seutu on valituissa temaattisissa painopistealueissa kansainvälisesti kärkitasoa ja ne on jo aiemmin tunnistettu Porissa kärkialoiksi.</p>			
<p>Porin ekosysteemisopimuksen temaattiset painopistealueet ovat: 1) Teknologiametallit ja kiertotalous sekä 2) Automaatio ja robotiikka. Painopistealueet ilmentävät Porin alueelle vuosikymmenten aikana syntyneitä vahvuuksia. Ne ovat Porin kaupungin kasvu- ja elinvoimaohjelman, Satakuntaliiton älykkään erikoistumisen ja korkeakoulujen strategioiden mukaisia."</p>			
<p>Miksi tärkeää: Strategian mukaisesti Porin kaupunki hyödyntää Valtion ja kaupunkiseutujen sopimuksellisia menettelyjä. Ekosysteemisopimuksen avulla teollinen kiertotalous kasvaa Porin seudulla kestävästi.</p>			
<p>Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.</p>			
Arvio budjetista: Ekosysteemisopimuksen budjetti 2021-2023 850 000 €, josta 60 % rahoitusosuus TEM. Seuraavina 3 vuotena 450 000 €. Oma rahoitusosuus talousarviokehityksen sisällä.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 9 Kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt.	

Toimenpide 3.K.83 ICC – Intelligent Cities Challenge 2.0	Tavoitetila Yhteistyö Vastuutahot Kasvupalvelut- ja kaupunkikehityksikkö, Prizztech Oy, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy, Pori Energia Oy	Aikataulu Kehitteillä, 2023-2025	
<p>Toimenpiteen päämäärä: ICC-verkoston ja tavoitteiden hyödyntämisen jatkaminen. ICC:ssä tehtävä strategiatyö auttaa kohdistamaan kehittämistoimenpiteitä niin, että esimerkiksi kiertotalouden avulla lisätään alueemme yritysten ja elinvoiman kasvua.</p>			
<p>Toimenpiteen kuvaus: ICC eli Intelligent Cities Challenge 2.0 -ohjelma toteutetaan 2023-2025 jatkona ensimmäiselle kaudelle. Kaikkiaan 136 eurooppalaisesta kaupungista koostuva yhteistyöverkosto auttaa kaupungeja kehittämään älykästä, vastuullista ja kestävä kasvua edistyneen teknologian avulla. Yhteistyötä tehdään Porin kaupungin, Prizztech Oy:n, Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:n, Satakunnan Kauppakamarin, Pori Energia Oy:n ja Porin yliopistokeskuksen Tampereen yliopiston kanssa.</p>			
<p>Miksi tärkeää: ICC-hanke auttaa kaupungeja hyödyntämään viimeisimpiä teknologioita ja parantamaan taloudellista kilpailukykyä, sosiaalista joustavuutta ja kuntalaisten elämänlaatua. Hankkeeseen osallistuvat kaupungit saavat muun muassa räätälöityä ohjausta, asiantuntijatukea sekä pääsyn neuvontapalveluihin ja kaupunkien vertaisverkostoihin.</p>			
<p>Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.</p>			
Arvio budjetista: Nykyisen talousarviokehityksen mukaisesti.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, 9 Kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Osaava Pori – Valtion ja kaupunkiseutujen sopimukselliset menettelyt, Digitalisaatio – Pori toimii kettenä digitaalisena kehittäjänä sekä aktiivisena verkostotoimijana.	

Uusi
 Kehitteillä
 Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 3.K.84 Yritysten ilmastokumppanuustoiminta	Tavoitetila Yhteistyö	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Suunnittelu- ja kehittämissyksikkö, Kasvupalvelut- ja kaupunkisuunnitteluyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Kasvattaa Porin kaupungin hiilikädenjälkeä lisäämällä yritysten ilmastokumppanuus-sitoumuksia.			
Toimenpiteen kuvaus: Porin kaupunki kannustaa sekä kaupungin kanssa yhteistyötä tekevien että muiden alueella toimivia yrityksiä tekemään ympäristötyötä. Porin kaupunki hallinnoi maakunnallista Ilmastoviisas kunta ja pk-yritys -hanketta, ILKU-hanketta. Kaupungin sekä mikro- ja pk-yritysten välisiä Ilmastokumppanuus-sopimuksia edistetään osana kaupungin hiilikädenjälkityötä. Ilmastokumppanuus sisältää myös erilaisia kiertotaloutta edistäviä toimia. Ilmastokumppanuudessa yritykset ja yhteisöt ottavat osaa ilmastotalkoisiin eli vähentävät yhteistyössä Porin kaupungin kanssa kasvihuonekaasupäästöjä ja hillitsevät ilmastomuutosta. Ilmastokumppanuus on yksi Porin HINKU -toimenpiteistä ja se on suunnattu erityisesti mikro- ja pk-yrityksille. Toimenpiteessä ilmastokumppanuutta laajennetaan koskemaan myös kiertotalouden aihepiirejä.			
Miksi tärkeää: Kaikki on saatava mukaan, jotta muutos resurssiinsaaseen yhteiskuntaan olisi kokonaisvaltainen.			
Mittari: Ilmastokumppanuus-sitoumusten määrä.			
Arvio budjetista: EAKR	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Vastuullisuus - Hiilikädenjäljen lisääminen.	

Toimenpide 3.K.85 Kiertotalous ja osaaminen Satakunnan teknologiametalliklusterissa	Tavoitetila Yhteistyö	Aikataulu 2023-2025 kehitteillä	
	Vastuutahot Tampereen yliopisto, Prizztech Oy		
Toimenpiteen päämäärä: KARHU-hankkeessa luodaan skenaariot yliopistolliselle koulutukselle, joka tukisi satakuntalaisen teknologia-metalliklusterin osaamis- ja työvoimatarpeita nykyistä paremmin sekä tuetaan klusterin vuorovaikutteista arvonluontia ja vauhdittaa kiertotalouden TKI-toimintaa ja uusien tutkimushankkeiden syntymistä.			
Toimenpiteen kuvaus: KARHU: Kiertotalouden arvonmuodostus ja huomisen osaamiset Satakunnan teknologiametalliklusterissa -hanke 1.3.2023-28.2.2025. Porin yliopistokeskuksessa tehdään osallistuvia kehitysinterventioita, joissa yritykset osallistuvat yhdessä kaupungin ja ympäristöviranomaisten kanssa kiertotalouden innovaatioiden kehittämiseen. Tutkijoiden ohjaamana verkottuneita toimintamalleja voidaan luoda turvallisessa ympäristössä, jossa päästään kiinni kaupallisiin ja ympäristöä koskeviin pullonkauloihin. Syksyllä 2023 ensimmäiseen interventioon osallistuvat Peittoon kiertotalouspuiston toimijat. Interventioissa käsitellään myös koulutuksen toimintamalleja. Tampereen yliopiston Johtamisen ja talouden tiedekunnan hankkeen toteutus yhteistyössä Prizztech Oy:n kanssa.			
Miksi tärkeää: Satakunnan teknologiametalliklusteri on merkittävässä roolissa kehitettäessä Suomeen vihreää vientiteollisuutta. Yritysten haasteena kasvussa on koulutuksen ja osaajien vaje sekä tiiviimmän TKI-yhteistyön tarve innovaatioekosysteemien rakentamiseksi kiertotalouteen.			
Mittari: Yhteiskehittämistä tukevat alustat ja verkostot, yhteiskehittämiseen osallistuvat ja innovaatioita tekevät yritykset, verkoston kehittämät innovaatiot ja uudet työpaikat.			
Arvio budjetista: Hankerahoituksen mukaisesti (EAKR, Porin kaupunki).	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 4 Hyvä koulutus, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 17 Yhteistyö ja kumppanuus.	Strategia: Osaava Pori -Tutkimus- kehitys- ja innovaatio toiminnan (TKI) lisääminen yrityksissä ja korkeakouluissa, Digitalisaatio - Johdamme Poria ajantasaisen tiedon pohjalta, Vastuullisuus - Vastuullisuus - Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

 Uusi Kehitteillä Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 3.K.86 Hävikkiruokaterminaalin perustamisen tukeminen	Tavoitetilä Yhteistyö	Aikataulu Alkaen 2025 kehitteillä	
	Vastuutahot Konsernipalvelut, Porin palveluliikelaitos, Elinvoima- ja ympäristötoimiala		
Toimenpiteen päämäärä: Yleinen ruokahävikin määrän vähentäminen yhteistyöverkoston kanssa sekä ruokahävikkiterminaalitoiminnan aloittamisen selvitystyö Porissa.			
Toimenpiteen kuvaus: Kaupunki valmistautuu osallistumaan hankkeeseen, missä Poriin perustetaan ruokahävikkiterminaali yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Terminaaliin voidaan keskittää kaupoista ja ravintoloista syntyvä hävikki ja sieltä ruoka voidaan jakaa eteenpäin ruoka-apua tekeville toimijoille.			
Miksi tärkeää: Ruokahävikki on alun perin syömäkelpoista roskeeseen päätynyttä ruokaa. Ruokahävikin vähentäminen tehostaa elintarvikkeiden tuotantoa ja auttaa osaltaan ehkäisemään ympäristöongelmia. Ruoan jakaminen eteenpäin tarvitseville on merkittävä sosiaalisen kestävyyden teko. Jos ruoka päättyy hävikkiin, koko tuotantoketjussa aiheutuneet päästöt ovat syntyneet turhaan. Samalla heitetään rahaa roskeeseen. Jätelaki velvoittaa jätteen määrän vähentämiseen ja siihen että neuvonnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota elintarvikkejätteen määrän vähentämiseen. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Toimenpiteen eteneminen ja myöhemmin hävikkiruokaterminaalissa käsitellyn ruuan määrä.			
Arvio budjetista: Budjetointi linkittyy hankerahoitukseen.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 2 Ei nälkää, 10 Eriarvoisuuden vähentäminen.	Strategia: Hyvinvoiva Pori – Syrjäytymisen ehkäisemiseksi vähennämme yksinäisyyttä ja osattomuutta, Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali ja sitoutunut luonnonvarojen kestäväan käyttöön.	

Toimenpide 3.K.87 Visit Porille Sustainable Travel Finland -sertifikaatti	Tavoitetilä Yhteistyö	Aikataulu Kehitteillä	
	Vastuutahot Matkailu- ja markkinointiyksikkö		
Toimenpiteen päämäärä: Visit Pori toteuttaa Sustainable Travel Finland -kehittämissuunnitelmaa.			
Toimenpiteen kuvaus: Sustainable Travel Finland on matkailualan oma suomalainen sertifikaatti, joka ohjaa matkailualan destinaatioita ja yrityksiä kestävän kehityksen matkailun mahdollistamisessa ja tarjoamisessa. Visit Pori on destinaationa aloittanut oman kehitystyönsä STS-merkin saavuttamiseksi jo vuonna 2020. Edellytyksenä destinaatio-sertifioinnille on, että tietty määrä alueen matkailuyrityksistä on niin ikään STF-sertifioitu.			
Miksi tärkeää: Pori on suosittu kotimaan matkakohte ja on tärkeää, että matkailun volyymin kasvaessa yhä suurempi osa matkoista tehdään kestävästi myös Porin alueella.			
Mittari: Porissa on 7 STF-matkailuyritystä, Visit Porilla on STF-sertifikaatti.			
Arvio budjetista: Nykyisen talousarviokehityksen mukaisesti.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 13 Ilmastotekoja.	Strategia: Vastuullisuus – Vähäpäästöisen toiminnan mahdollistamista ja päästöjen vähentämistä tuotteiden, prosessien ja palvelujen uudistamisen avulla.	

 Uusi Kehitteillä Toimintatapa tai meneillään

Toimenpide 3.K.88 Ravinteiden kierrättämisen TKI-toiminta	Tavoitetila Yhteistyö	Aikataulu Kehitteillä, alkaen 2024	
	Vastuutahot Prizztech Oy		
Toimenpiteen päämäärä: Edistetään arvokkaiden ravinteiden talteenottoa orgaanisista jätteistä ja niiden kierrättämistä lannoitekäyttöön. Parannetaan samalla paikallisen ruuantuotannon lannoiteomavaraisuutta.			
Toimenpiteen kuvaus: Avustetaan Porissa sijaitsevien ja Poriin sijoittuvien, orgaanisia jätteitä tai sivuvirtoja tuottavien laitosten kierrätysravinne-liiketoiminnan syntymistä TKI-hankkeiden avulla. Rakennetaan yhteistyöverkostoja ravinteiden tuottajien ja maatalous-toimijoiden välille mahdollista kierrätysravinteiden optimaalista käyttöä.			
Miksi tärkeää: Ravinteiden tehokkaampi kierrättäminen vähentää ravinteiden päätymistä vesistöihin ja ehkäisee siten rehevöitymistä. Ravinnekieritys vähentää myös mineraalisen fosforin louhinnan tarvetta ja parantaa huoltovarmuutta. Toimenpide toteuttaa Valtakunnallista jätesuunnitelmaa vuoteen 2027 .			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Nykyisen toimintamallin mukaisesti ja ole- massa olevien hankkeiden budjetin mukaisesti. Muu arvioidaan ennen toteutusvaihetta.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, 14 Vedenalainen elämä.	Strategia: Osaava Pori – TKI-toiminnan lisääminen yrityksissä, Vastuullisuus – Kau- punki on hiilineutraali, sitoutunut kiertota- louteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön.	

Toimenpide 3.K.89 Puhdistamolietteen hyödyntäminen biokaasutuotannossa	Tavoitetila Yhteistyö	Aikataulu Meneillään	
	Vastuutahot Porin Vesi		
Toimenpiteen päämäärä: Hyödynnetään puhdistamolietettä biokaasutuotannossa.			
Toimenpiteen kuvaus: Jätevedenpuhdistuksen toinen päätuote puhdistetun jäteveden lisäksi on jätevedestä puhdistamalla erotettu puhdistamoliete. Sopimuskumppani valmistaa kuivatusta puhdistamolietteestä biokaasua ja hoitaa syntyvän mädätteen jatkokäsittelyn sekä sijoituksen. Tämä on varmistettu vuoteen 2033 saakka Porin Veden ja Envor Pori Oy:n välillä voimassa olevalla palvelusopimuksella. Kuivatun puhdistamolietteen jatkokäsittely ja lopputuotteiden hyötykäyttö kuuluvat sopimuskumppanin päätäntävaltaan ja vastuulle vuoteen 2033 saakka. Porin kaupungilla ei ole vaikutusmahdollisuutta lopputuotteiden hyötykäytön tapaan, kunhan hyötykäyttö toteutuu.			
Miksi tärkeää: Puhdistamolietettä voidaan hyödyntää energiantuotannossa. Kiertotalousnäkökulman lisäksi energiaomavaraisuus liittyy myös huoltovarmuuteen.			
Mittari: Mittarina toimenpiteen eteneminen.			
Arvio budjetista: Nykyisen toimintamallin mukaisesti.	YK:n kestävän kehityksen indikaattori: 7 Edullista ja puhdasta energiaa, 9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria.	Strategia: Vastuullisuus – Kaupunki on hiilineutraali, sitoutunut kiertotalouteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön, Vastuullisuus – Päästöjen vähentämistä prosessien uudistamisen avulla.	

 Uusi
  Kehitteillä
  Toimintatapa tai meneillään

Porin resurssiviisas kiertotalouden tiekartta 2030 on tehty Circwaste – Kohti kiertotaloutta -osahankkeessa C.11.

Tekstissä olevat linkit löytyvät vain sähköisestä versiosta, joka on löydettävissä www.resurssiviisas.pori.fi -sivun kautta.

Kuvat: Porin kaupunki
Lokakuu 2023

**RESURSSIVIISAS
PORI**